

VÝVOJ EKONOMIKY ČESKÉ REPUBLIKY V 1. POLOLETÍ 2017

Souhrnná data o České republice

Praha, 21. 9. 2017

Kód publikace: 320193-17

Č. j.: 2187/2017-01

Pořadové číslo v roce: 2

Zpracoval: Odbor Kancelář předsedkyně, Oddělení svodných analýz

Ředitel odboru: Egor Sidorov, Ph.D.

Autorský tým: Bc. Jiří Kamenický, Mgr. Bc. Karolína Sůkupová

Kontaktní osoba: Bc. Jiří Kamenický, e-mail: jiri.kamenicky@czso.cz, tel. 274 052 741

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.czso.cz.

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10 | tel.: 274 051 111 | www.czso.cz

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 052 304, 274 052 451 | e-mail: infoservis@czso.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@czso.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 347, 274 052 757 | e-mail: esds@czso.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@czso.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10 | tel.: 274 052 673, 274 054 223
e-mail: infoservispraha@czso.cz | www.praha.czso.cz

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10 | tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@czso.cz | www.stredocesky.czso.cz

České Budějovice | Žižkova 1, 370 77 České Budějovice | tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@czso.cz | www.cbudejovice.czso.cz

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň | tel.: 377 612 108, 377 612 249
e-mail: infoservisplzen@czso.cz | www.plzen.czso.cz

Karlovy Vary | Závodní 360/94, 360 06 Karlovy Vary | tel.: 353 114 529, 353 114 525
e-mail: infoserviskv@czso.cz | www.kvary.czso.cz

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem | tel.: 472 706 176, 472 706 121
e-mail: infoservisul@czso.cz | www.ustinadlabem.czso.cz

Liberec | Nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec 1 | tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislbc@czso.cz | www.liberec.czso.cz

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové 3 | tel.: 495 762 322, 495 762 317
e-mail: infoservishk@czso.cz | www.hradeckralove.czso.cz

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice | tel.: 466 743 480, 466 743 418
e-mail: infoservispa@czso.cz | www.pardubice.czso.cz

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava | tel.: 567 109 062, 567 109 080
e-mail: infoservisvys@czso.cz | www.jihlava.czso.cz

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno | tel.: 542 528 115, 542 528 105
e-mail: infoservisbrno@czso.cz | www.brno.czso.cz

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc | tel.: 585 731 516, 585 731 509
e-mail: infoservisolom@czso.cz | www.olomouc.czso.cz

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava | tel.: 595 131 230, 595 131 232
e-mail: infoservis_ov@czso.cz | www.ostrava.czso.cz

Zlín | tř. Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín | tel.: 577 004 931, 577 004 935
e-mail: infoservis-zl@czso.cz | www.zlin.czso.cz

Obsah

Obsah	3
1. Shrnutí	4
2. Souhrnná výkonnost	5
3. Výkonnost odvětví	9
4. Vnější ekonomické vztahy	14
5. Ceny	16
6. Trh práce	20
7. Měnové podmínky	23
8. Státní rozpočet	25

Kapitoly zpracovali:

Jiří Kamenický Shrnutí (kap. 1), kap. 3, kap. 6, kap. 8

Karolína Sūkupová Shrnutí (kap. 1), kap. 2, kap. 4, kap. 5, kap. 7

Zdroje dat v celé analýze: ČSÚ, ČNB, MF, MPSV, ČSSZ, Eurostat, propočty ČSÚ.
Poslední informace uváděné v této zprávě pocházejí z 13. září 2017.

1. Shrnutí

- Hrubý domácí produkt (HDP) ve 2. čtvrtletí 2017 meziročně vzrostl o 4,7 %¹. Zrychlení oproti předchozímu čtvrtletí i celému roku 2016 bylo podpořeno silně rostoucí spotřebou domácností i bilancí zahraničního obchodu. Přispěl však i růst výdajů na tvorbu hrubého fixního kapitálu. Mezičtvrtletní nárůst HDP dosáhl 2,5 %. Spotřeba domácností byla podpořena výrazně rostoucím objemem vyplácených mezd a meziročně vzrostla o 4,4 %. Růst investičních výdajů byl soustředěn do sektoru nefinančních podniků. Celkovému růstu investičních výdajů napomohlo i meziroční oživení výdajů na infrastrukturní projekty, investiční aktivita vládního sektoru však zůstala slabá.
- Meziroční růst hrubé přidané hodnoty (HPH) dosáhl ve 2. čtvrtletí 4,7 % a v porovnání s předchozím čtvrtletím se zvýšil o 1,7 p.b. Tomuto zrychlení napomohlo posílení odvětví služeb, která dohromady přispěla k růstu HPH 2,2 p.b. Nadále však přetrvávala i silná role zpracovatelského průmyslu. Dařilo se výrobě motorových vozidel vč. subdodavatelských oborů. Zvýšila se rovněž produkce ve strojírenství, pozitivně se projevilo i obnovení výrobních kapacit chemického průmyslu. Rostoucí disponibilní příjmy domácností se ve 2. čtvrtletí odrazily v silném růstu tržeb za prodej nepotravinářského zboží (+9,4 %), který byl mezi státy EU čtvrtý nejvyšší.
- Běžný účet platební bilance byl v přebytku i v 1. pololetí 2017, především díky výraznému přebytku bilance se zbožím a službami. Ve směru deficitu působil výrazný odliv důchodů z investic, který za 1. pololetí dosáhl 143,7 mld. Hodnota vývozu v národním pojetí v 1. pololetí meziročně vzrostla o 111,0 mld. korun a dosáhla 1 796,9 mld. korun. Jako tradičně se na exportu hlavní měrou podílela motorová vozidla, dařilo se však i vývozu strojů a zařízení. Hodnotu dovozu, která meziročně vzrostla o 118,1 mld. korun, ovlivnilo i meziroční zvýšení cen ropy a zemního plynu. To se promítlo do výsledků obchodu se zeměmi mimo EU, hlavně Ruskem.
- Cenový růst v 2. čtvrtletí pokračoval, i když nedošlo k jeho dalšímu zrychlování. Ceny spotřebitelů tak meziročně vzrostly o 2,2 %. Přispělo k tomu zrychlení růstu cen potravin, naopak ceny ropy a dopravy se nezvyšovaly tak rychle jako v předchozím čtvrtletí. Mírně zrychlil i meziroční růst cen bydlení a energií. Ve 2. čtvrtletí zpomalil i meziroční růst cen výrobců. Výjimkou se staly ceny zemědělských výrobců, které ve 2. čtvrtletí meziročně vzrostly o 11,3 %. Jednalo se o první meziroční růst od konce roku 2015. Za tímto růstem stála hlavně živočišná výroba, rostly však i ceny rostlinné výroby, které od 2. čtvrtletí 2016 klesaly.
- V oblasti měnové politiky ve 2. čtvrtletí k výrazně změně, a to k ukončení kurzového závazku. Podle očekávání došlo k postupnému posílení kurzu koruny. Do konce června však neprolomil hranici 26 korun za euro. Měnověpolitické sazby zatím zůstaly na konstantní úrovni. Zastavil se však pokles mezibankovních sazeb a částečně i výnosů ze státních dluhopisů. Nízké úrokové sazby i nadále motivovaly domácnosti i firmy k úvěrovému financování.
- Situace na trhu práce se nadále zlepšovala. Tempo růstu celkové zaměstnanosti² nepolevovalo, počet pracovníků se meziročně zvýšil o 1,4 %. K vyšší zaměstnanosti přispíval stále více terciární sektor, kde se dařilo především profesním, vědeckým, technickým a administrativním činnostem. Podobně jako v roce 2016 přispěly k růstu počtu pracovníků i sebezaměstnaní. Během 1. pololetí výrazně zrychlila tvorba nových pracovních míst, na konci června jich úřady práce evidovaly 183,5 tis. Na jedno volné pracovní místo připadalo 1,6 uchazečů o práci – nejméně od poloviny 90. let. Obecná míra nezaměstnanosti se v červnu dle sezónně očištěných údajů snížila na rekordních 2,9 %. Dobrá finanční situace podniků i sílící obtíže při hledání nových pracovníků tlačily na další zvyšování mezd. Ty ve 2. čtvrtletí akcelerovaly na 7,6 %, jejich nominální růst se přiblížil dynamice z vrcholu konjunktury minulých dekád. Pokračoval mírný pokles mzdové diferenciace. Navzdory sílící inflaci rostla kupní síla mezd. Ve 2. čtvrtletí se zvýšila o 5,3 %, nejvíce od počátku roku 2007.
- Hospodaření státního rozpočtu (SR) skončilo v 1. pololetí (dle údajů MF o pokladním plnění) mírným přebytkem ve výši 4,6 mld. korun. Příjmy i výdaje SR byly podobně jako v celém předchozím roce výrazně ovlivněny nepravidelnostmi v čerpání prostředků z rozpočtu EU. Příjmy z rozpočtu EU poklesly o téměř 60 %. Pomalý náběh čerpání evropských fondů se odrazil v nízkém objemu všech kapitálových výdajů, jejichž podíl na celkových výdajích SR činil jen 3,2 %. Celkové daňové příjmy (vč. pojistného) SR posílily především díky hospodářskému růstu 8,2 %. Deficit důchodového účtu se snižoval šestým rokem v řadě, a v 1. pololetí dosáhl 6,8 mld. korun. Celková výše státního dluhu se po silném navýšení v 1. čtvrtletí (o 10,9 %) v další části roku stabilizovala.

¹ Data o HDP, hrubé přidané hodnotě a jejich složkách jsou vyjádřena ve stálých cenách a v očištění o sezónní a kalendářní vlivy.

² Sezónně očištěné údaje v pojetí národních účtů.

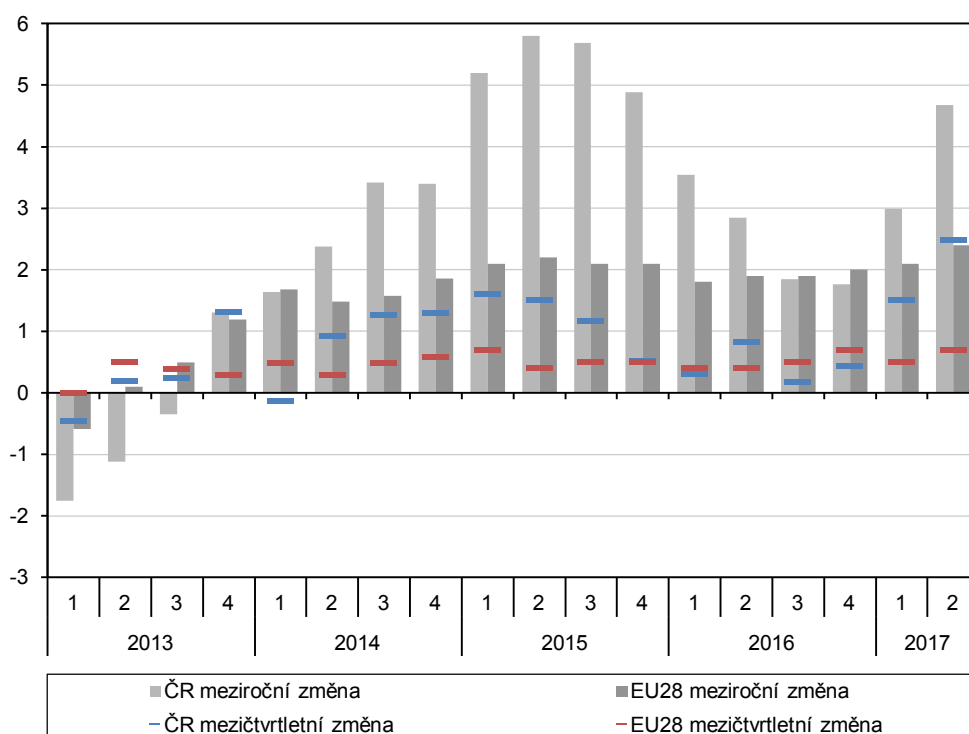

2. Souhrnná výkonnost

Meziroční i mezičtvrtletní růst ve 2. čtvrtletí výrazně zrychlil.

Zrychlování meziroční dynamiky růstu hrubého domácího produktu (HDP), které přišlo v 1. čtvrtletí 2017, pokračovalo i ve 2. kvartálu. HDP ve druhé čtvrtině roku vzrostl o 4,7 %³. Takové tempo se blíží mimořádnému roku 2015, ve kterém výrazně působil faktor dočerpávání evropských fondů. Již v 1. čtvrtletí k růstu společně přispívaly rostoucí spotřeba i bilance zahraničního obchodu. K těmto faktorům se ve 2. čtvrtletí přidaly i nově rostoucí investiční výdaje. Stejným tempem jako HDP meziročně rostla i hrubá přidaná hodnota (HPH). Její růst podpořila většina odvětví průmyslu i služeb. Mezičtvrtletní nárůst HDP dosáhl 2,5 %, a byl tak nejvyšší v celé dostupné řadě národních účtů. Srovnatelně silný mezičtvrtletní růst byl zaznamenán jen na začátku roku 2006 (2,2 %). Z hlediska příspěvků k mezičtvrtletnímu růstu byly ve 2. čtvrtletí 2017 podstatně výrazný nárůst výdajů na konečnou spotřebu domácností a velmi silné zrychlení růstu výdajů na tvorbu hrubého fixního kapitálu. V porovnání s předchozím kvartálem byl slabší příspěvek zahraničního obchodu.

Graf č. 1 HDP (objemové indexy, očištěno o sezónní a kalendářní vlivy, v %)

Zdroj: ČSÚ, Eurostat

Mírně zrychlil i hospodářský růst v EU.

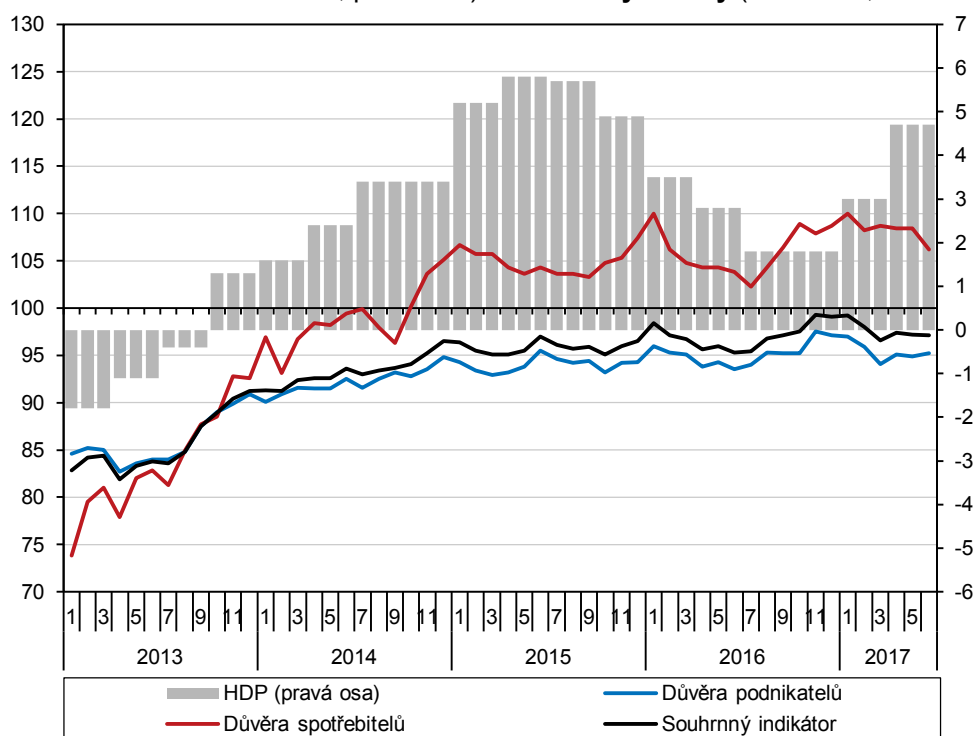
Meziroční růst v EU ve 2. čtvrtletí dosáhl hodnoty 2,4 %⁴ a byl nejrychlejší od 1. čtvrtletí 2011. Mezičtvrtletní změna HDP v EU činila 0,7 % a v porovnání s předchozím kvartálem byla vyšší o 0,2 p.b. Růst v EU byl pozitivně ovlivněn rostoucí spotřebou i výdaji na tvorbu hrubého fixního kapitálu. Zvýšení meziroční i mezičtvrtletní dynamiky pak Česko posunulo mezi nejrychleji rostoucí země EU. Mezičtvrtletní přírůstek české ekonomiky byl nejvyšší v EU. S poměrně velkým odstupem se za Českem umístilo Švédsko (1,7 %), Rumunsko (1,6 %) a Nizozemí (1,5 %). Meziroční růst byl nejvyšší na Maltě (6,2 %), v Rumunsku (5,7 %), Estonsku (5,2 %) a Slovinsku (5,2 %). Nejbližším obchodním partnerům Česka se rovněž dařilo. Slovensko dosáhlo meziročního přírůstku ve výši 3,1 %⁵, stejně jako v 1. čtvrtletí. Mírně zrychlila německá ekonomika (z 1,9 % v 1. čtvrtletí na 2,1 %), rovněž ta polská (z 4,2 % na 4,4 %). Zrychlilo i Rakousko (z 2,1 % na 2,9 %).

³ Vývoj HDP, hrubé přidané hodnoty a jejich složek je vyjádřen prostřednictvím objemových indexů (tj. očištěno o změny cen) a v očištění o sezónní a kalendářní vlivy. Údaje byly zveřejněny 1. 9. 2017 a zrevidované údaje budou publikovány 3. 10. 2017.

⁴ Nedostupná data za Irsko a Lucembursko.

⁵ Slovenská data nejsou očištěna o kalendářní vlivy. Slovensko podobně jako Česko mělo o čtyři pracovní dny méně než v minulém roce, což se může poměrně výrazně projevit na výši meziročního tempa růstu.

Graf č. 2 **HDP (objemové indexy, očištěno o sezónní a kalendářní vlivy, meziročně v %, pravá osa) a indikátory důvěry (2005=100, levá osa)**

Zdroj: ČSÚ

Růst HDP byl podpořen všemi jeho složkami.

Ve 2. čtvrtletí 2017 se na meziročním růstu HDP podílely všechny jeho složky. Důležitým faktorem pro zrychlení meziroční dynamiky byly výdaje na tvorbu hrubého fixního kapitálu. Ty přispěly k růstu HDP 1,7 p.b.⁶, což je nejvíce od 4. čtvrtletí 2015. Mírně však zesílil i příspěvek výdajů na konečnou spotřebu, který je již od konce roku 2014 stabilním základem hospodářského růstu. Výraznější vliv měla opět spotřeba domácností, která přispěla 1,5 p.b. Příspěvek spotřeby vládních institucí činil 0,3 p.b. Ve 2. čtvrtletí rovněž pokračoval silný růst zahraniční poptávky, který vedl k příspěvku bilance zahraničního obchodu k růstu HDP ve výši 2,1 p.b.

Výrazně zrychlil růst spotřeby domácností,...

Meziroční růst výdajů domácností na konečnou spotřebu ve 2. čtvrtletí zrychlil a dosáhl 4,4 %. To je nejvyšší hodnota od počátku roku 2007. V posledních pěti letech se jí blíží jen dynamika na přelomu let 2015 a 2016. Nezanedbatelné bylo i zrychlení mezičtvrtletní dynamiky. Přírůstek ve výši 1,8 % byl dvakrát vyšší než v předchozím čtvrtletí. Byl také nejvyšší od 2. čtvrtletí 2008. Silně meziročně rostly všechny segmenty spotřeby. Výdaje na předměty dlouhodobé spotřeby vzrostly o 5,7 %, v případě střednědobé spotřeby o 6,8 %. Výdaje na krátkodobou spotřebu, které mají obvykle mírnější dynamiku, vzrostly o 3,6 %. Rostoucí kupní sílu domácností odrážel růst výdajů na služby, který zrychlil na 3,1 %. Meziroční růst výdajů na konečnou spotřebu vládních institucí v porovnání s předchozím čtvrtletím zpomalil o 0,5 p.b. a dosáhl 1,9 %. Růst vládní spotřeby se tak drží na úrovni minulého roku. Ani mezičtvrtletní dynamika nepřinesla výrazné výkyvy. Spotřeba vládních institucí se za 2. čtvrtletí zvýšila o 0,4 %, mírně rychleji než v předchozím kvartálu.

...který byl podpořen silným navýšením mezd a platů.

Růst výdajů domácností na spotřebu byl důsledkem růstu mezd. Objem mezd a platů vyplacených ve 2. čtvrtletí 2017 vzrostl meziročně o 8,2 % (reálně o 5,7 %⁷). V porovnání s předchozím čtvrtletím se tempo růstu zrychlilo o 1,4 p.b. Meziroční růst počtu zaměstnanců ve stejném období dosáhl 1,2 %⁸, takže

⁶ Příspěvky ke změně HDP po vyloučení dovozu pro konečné užití.

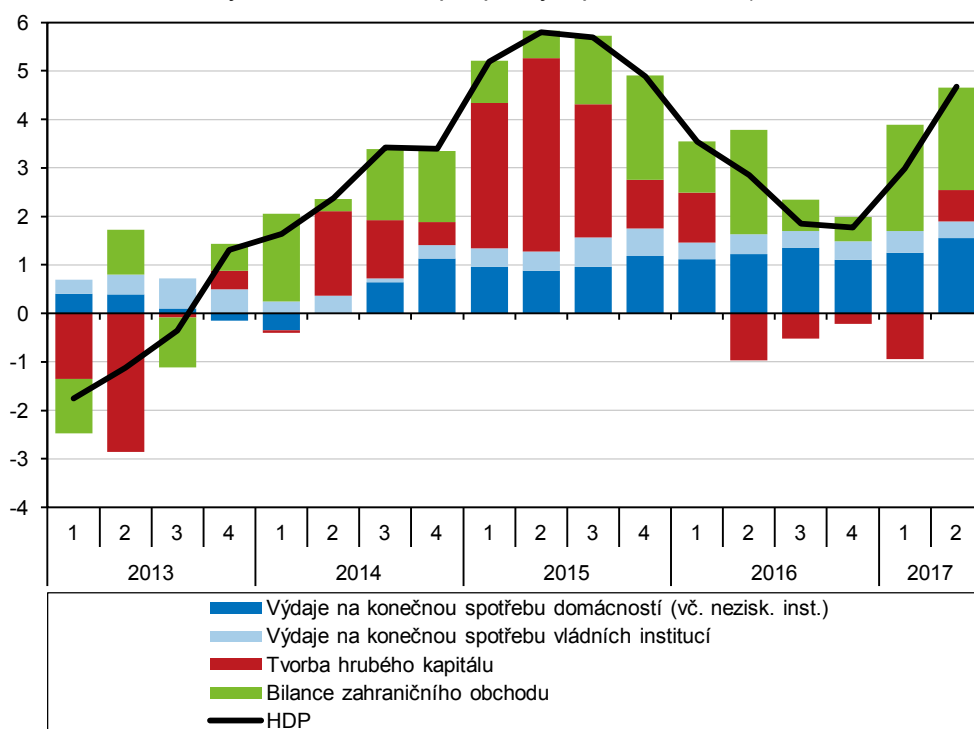
⁷ Do reálného vyjádření převedeno s využitím deflátoru výdajů na konečnou spotřebu domácností.

⁸ V pojetí národních účtů, sezónně očištěno.

navýšení objemu vyplacených mezd a platů se promítalo do výše výdělků. Klíčovým byl růst vyplacených mezd ve zpracovatelském průmyslu, který zaměstnává nejvíce osob. Ten dosáhl 8,9 % a v porovnání s předchozím čtvrtletím se zrychlil o 2,1 p.b. Nárůst byl přitom způsoben především růstem základních mezd, nikoli vyplácením odměn. Ve 2. čtvrtletí však výrazně rostly vyplácené mzdy ve všech sledovaných odvětvích. Zrychlil již v předchozích čtvrtletích výrazný růst u informačních komunikačních činností (9,8 % v 1. čtvrtletí, 10,3 % ve 2. čtvrtletí), který byl zčásti způsoben zvyšováním počtu zaměstnanců (3,2 % ve 2. čtvrtletí, nejvíce ze všech odvětví). Výrazně narostl objem mezd vyplacených v obchodě, dopravě, ubytování a pohostinství (8,9 %), zčásti jako důsledek zvýšení minimální mzdy. Zrychlil se objem vyplacených mezd u činností v oblasti nemovitostí (ze 7,6 % na 9,4 %), byl však doprovázen i navýšením počtu zaměstnanců o 2,9 % (přitom celková zaměstnanost v odvětví se zvýšila o 2,0 %, počet sebezaměstnaných, který má v tomto odvětví významnou váhu, se meziročně prakticky neměnil). Růst objemu vyplacených mezd (8,4 %) i zaměstnanosti (4,8 %) probíhal u profesních, vědeckých, technických a administrativních činností. Podobně vysoký růst mezd (8,0 %) doprovázený téměř neměnným počtem zaměstnanců byl v odvětvích s dominancí státu.

Graf č. 3 **Príspevky výdajových složek k reálné změně HDP*** (objemové indexy, meziroční růst, příspěvky v p.b., HDP v %)

*Příspěvky ke změně HDP po vyloučení dovozu pro konečné užití

Zdroj: ČSÚ

Investiční výdaje po čtyřech čtvrtletích poklesly meziročně vzrostly. Velmi silné bylo i mezičtvrtletní navýšení.

Meziroční růst výdajů na tvorbu hrubého fixního kapitálu dosáhl ve 2. čtvrtletí 7,7 % a byl nejvyšší od 4. čtvrtletí 2015. Šlo o první nárůst po 4 čtvrtletích poklesů. Tento výsledek však nelze jednoznačně přisoudit nízké srovnávací základně předchozího roku. Mezičtvrtletní dynamika rovněž zažila výrazné oživení a investiční aktivita během 2. kvartálu vzrostla o 6,3 %. Z hlediska věcného složení investiční aktivity došlo k nejvýraznějšímu posunu u ostatních budov a staveb, které jsou druhou nejvýznamnější investiční kategorií a v předchozích čtyřech kvartálech investice do nich meziročně klesaly. Ve 2. čtvrtletí vzrostly o 3,1 %⁹ (ještě v 1. čtvrtletí klesly o 10,3 %). Zrychlil růst u váhově nejvýznamnější kategorie, tedy ICT, ostatních strojů a zařízení a zbraňových systémů (z 4,0 % v 1. čtvrtletí na 5,4 %), a také u investic do produktů duševního vlastnictví (z 4,3 % na 5,2 %). Navzdory oslabení tempa zůstal silný růst u výdajů na obydlí (5,9 %), dopravních prostředků a zařízení (7,9 %).

⁹ Data o věcném členění tvorby hrubého fixního kapitálu nejsou sezónně očištěna.

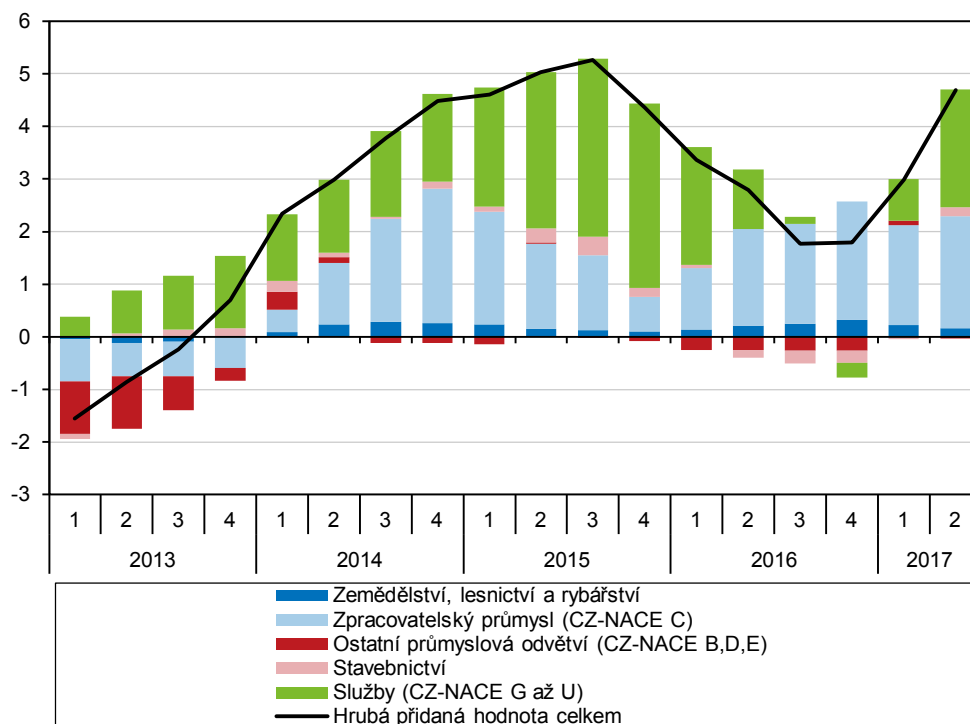
Nárůst přebytku bilance zahraničního obchodu byl tažen nárůstem přebytku obchodu se službami. Směnné relace zůstaly záporné.

Přebytek bilance zahraničního obchodu (v běžných cenách) dosáhl ve 2. čtvrtletí 92,9 mld. korun¹⁰ a meziročně se zvýšil o 1,3 mld. Meziroční růst přebytku byl přitom tažen nárůstem kladného salda obchodu se službami, které dosáhlo 29,8 mld. korun a zvýšilo se o 3,9 mld. Obchod se zbožím, jehož přebytek v předchozích pěti čtvrtletích rostl a ve 2. čtvrtletí dosáhl výše 63,0 mld. korun, se však meziročně snížil o 2,6 mld. Stejně jako v 1. čtvrtletí i ve 2. kvartálu byly směnné relace záporné. Tentokrát dosáhly hodnoty 98,3 %. Hlavní podíl na tom má obchod se zbožím, jehož směnné relace ve 2. čtvrtletí činily 98,0 %. Růst cen dováženého zboží zpomalil, ale udržel se na 2,0 %¹¹, zatímco ceny vývozu stagnovaly. Stejně jako v předchozím čtvrtletí byly směnné relace obchodu se službami kladné a mírně se zvýšily na 100,3 %. Ztráta ze směnných relací, o které nepřímo vypovídá reálný hrubý domácí důchod, dosáhla ve 2. čtvrtletí 12,7 mld. korun a ve srovnání s předchozím kvartálem se mírně snížila.

Růst HPH byl podpořen příznivým vývojem zpracovatelského průmyslu i odvětví služeb.

Růst HPH dosáhl ve 2. čtvrtletí 4,7 % a v porovnání s předchozím čtvrtletím se zrychlil o 1,7 p.b. Zrychlení napomohlo především posílení odvětví služeb, která dohromady přispěla k růstu HPH 2,2 p.b. Přední místo mezi odvětvími služeb měly přitom obchod, doprava, ubytování a pohostinství, které přispěly 0,8 p.b. (po třech čtvrtletích záporných příspěvků). HPH těchto oddílů se meziročně zvýšila o 4,1 %. Pokračoval i silný růst HPH peněžnictví a pojišťovnictví (8,3 %), která patří k objemově nejmenším odvětvím, přispěla však k růstu 0,3 p.b. Ve 2. čtvrtletí zesílil příspěvek činností v oblasti nemovitostí a dosáhl 0,4 p.b. Pevným pilířem růstu přidané hodnoty však zůstává zpracovatelský průmysl, jehož HPH se meziročně zvýšila o 7,9 %, což znamenalo příspěvek ve výši 2,1 p.b. Po čtyřech čtvrtletích poklesu přišlo oživení do stavebnictví, jehož HPH vzrostla o 3,1 % (příspěvek k celkovému růstu na úrovni 0,2 p.b. byl nejvyšší od 3. čtvrtletí 2015). Stejně výše dosáhl i příspěvek zemědělství, lesnictví a rybářství. Na této úrovni se odvětví udržuje již 3,5 roku. Jedinou částí hospodářství, která nepřispěla k růstu HPH ani jej netlumila, byla ostatní průmyslová odvětví.

Graf č. 4 Příspěvky odvětví k reálné změně HPH (objemové indexy, meziroční příspěvky v p.b., HPH v %)

Zdroj: ČSU

¹⁰ Podle metodiky čtvrtletních národních účtů (vývoz a dovoz v ocenění FOB/FOB).

¹¹ Podle deflátoru.

3. Výkonnost odvětví

Tempo růstu HPH v první polovině roku výrazně zrychlilo. Dařilo se všem hlavním odvětvím – nejvíce zemědělství, lesnictví rybářství a také zpracovatelskému průmyslu.

Hrubá přidaná hodnota (HPH)¹² ve všech odvětvích ekonomiky v 1. pololetí posílila meziročně o 3,8 %. Zrychlení výkonu ilustrovala mezikvartální tempa. Zatímco na sklonku loňského roku byl vykázán růst 0,5 %, v 1. čtvrtletí 2017 pak 1,6 % a v následujících třech měsících již 2,3 % (nejsilnější mezičtvrtletní přírůstek ve více než dvacetileté historii sledování). HPH se navyšovala již sedmnácté čtvrtletí v řadě – v úhmu se tak výkon všech odvětví posílil o celou šestinu. O meziroční růst HPH se v 1. pololetí zasloužilo všech deset hlavních odvětvových uskupení. Největší měrou přispěl tradičně zpracovatelský průmysl (2,0 p.b.). Nejdynamičtěji se letos, stejně jako po celý loňský rok, navyšovala HPH v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství (v 1. pololetí o +7,9 % meziročně, za poslední čtyři roky v úhmu dokonce o 31 %).

Příznivá ekonomická situace v hlavních exportních teritoriích společně se silící tuzemskou poptávkou přispěly ve 2. čtvrtletí k téměř 7% růstu průmyslové produkce.

Velmi dobrou kondici průmyslu dokládají podrobnější údaje z podnikových statistik. Jeho výkon (dle indexu průmyslové produkce)¹³ po silném mezikvartálním růstu na počátku roku (+3,4 %, nejvyšším od konce roku 2014) posílil během 2. čtvrtletí o dalších 1,8 %. Rostl tak téměř dvojnásobným tempem než v EU a mírně předčil i silící průmysl v Německu (+1,7 %). Meziroční výkon¹⁴ průmyslu v Česku vystoupal z 4,9 % v 1. čtvrtletí na 6,8 % v následujícím kvartále, a dosáhl tak nejlepšího tempa od poloviny roku 2011, kdy se „vzpamatovával“ z důsledků hluboké recese. Za těmito výsledky stála dobrá ekonomická situace v hlavních exportních teritoriích, ale i silící tuzemská poptávka.

Přetrvával silný růst automobilového průmyslu i jeho hlavních subdodavatelů.

Klíčovou roli si nadále udržovala tradiční „hnací odvětví“ českého průmyslu – výroba motorových vozidel spolu s nejbližšími návaznými obory. Produkce v automobilovém průmyslu byla v obou letošních čtvrtletích meziročně o desetinu vyšší. Na základě údajů o tržbách i zakázkách lze soudit, že rychleji rostla zahraniční poptávka. Pokračoval i další růst fyzického množství vyrobených osobních automobilů¹⁵. Na vlně rozvoje automobilového průmyslu se v 1. pololetí vezla výroba elektrických zařízení (+8,4 %), jakož i plastikářství a gumárenství (+9,2 %). Výrazně zrychlilo tempo produkce ve výrobě počítačů, elektronických a optických přístrojů (ze 7,5 % z počátku roku na 18,1 % v následujícím čtvrtletí). Přispělo k tomu i oživení domácí poptávky (hodnota tuzemských zakázek vzrostla ve 2. čtvrtletí meziročně o 22 %).

Strojírenská produkce zrychlila na nejvyšší tempo za posledních šest let. Plně obnovené kapacity chemického průmyslu umožnily překonat úroveň produkce před haváriemi.

Pro celou ekonomiku bylo příznivé, že v letošním roce ožily významné průmyslové obory, které jsou ve větší míře navázány i na domácí poptávku. Strojírenská produkce vzrostla v 1. pololetí nejvyšším tempem (7,7 %) za posledních šest let. Podstatné bylo i plné obnovení výrobních kapacit v chemickém průmyslu, jež se projevilo jak v zakázkách (+25 %), tak i navýšením produkce (21 %), která již překonala úroveň před haváriemi (2. čtvrtletí 2015). Navýšení dočasně omezených výrobních kapacit i relativně chladnější zima se odrazily ve vyšší produkci energetiky (o 2,6 %). Z hlediska váhy produkce druhý nejvýznamnější zpracovatelský obor – kovovýroba – rostl letos o 5,4 % (v samotném 2. čtvrtletí se produkce navýšila o více než 8 %). Z malých oborů se dařilo zejména exportně zaměřenému farmaceutickému průmyslu, jehož produkce stoupla meziročně o desetinu a za čtyři roky o více než čtvrtinu. Od poslední recese plynule roste také papírenský, nábytkářský a textilní průmysl.

Produkce v těžebním průmyslu mezičtvrtletně klesala již posedmé v řadě, po loňském oživení se snížil výkon v hutnictví a slévárenství.

I přes příznivý vývoj průmyslu jako celku však nadále existovaly obory, u nichž se projevovaly negativní tendence. V těžebním průmyslu poznamenaném útlumem těžby černého uhlí se produkce v mezičtvrtletním vyjádření snižovala již posedmé v řadě. V úhmu se tak za necelé dva roky zredukovala o bezmála 20 %. V hutnictví a slévárenství došlo během loňského roku k částečně stabilizaci (i vlivem zavedení antidumpingových cel na dovozu některých výrobků z oceli z Číny do EU). V letošním roce se však produkce v tomto odvětví v Česku (na rozdíl od EU) opět mezičtvrtletně

¹² Údaje o HPH jsou vyjádřeny ve stálých cenách a v očištění o sezónní a kalendářní vlivy.

¹³ Zahnutá odvětví: Těžba a dobývání, Zpracovatelský průmysl, Energetika. Všechna meziroční tempa produkce (na úrovni odvětvových sekcí i oddílů) jsou očištěna o kalendářní vlivy.

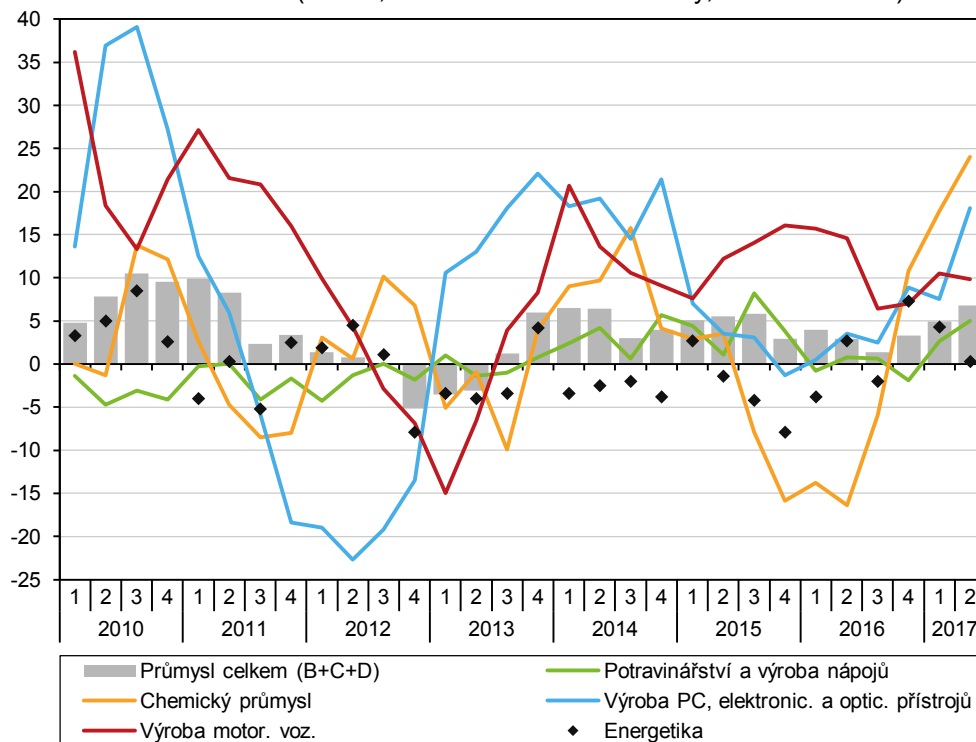
¹⁴ V obou letošních čtvrtletích se do výkonu průmyslu výrazně promítaly kalendářní vlivy. V 1. čtvrtletí bylo meziročně o tři pracovní dny více, ve 2. čtvrtletí naopak o čtyři dny méně. Bez očištění o tyto vlivy činil na počátku roku 2017 růst průmyslu 7,5 %, v následujícím čtvrtletí jen 3,2 %. Rozdíl mezi očištěnou a neočištěnou produkcí byl ve 2. čtvrtletí (3,6 p.b.) nejvyšší v historii sledování (od roku 2001).

¹⁵ Podle údajů Sdružení automobilového průmyslu bylo v Česku za prvních sedm měsíců roku 2017 vyrobeno 823 tis. osobních automobilů, meziročně o 6,2 % více. Růst zaznamenala i většina výrobců ostatních druhů motorových vozidel.

Pokles objemu tuzemských zakázek se podepsal na nižších výkonech výrobců ostatních (především kolejových) dopravních prostředků.

snížovala, nadále se mírně redukovala rovněž zaměstnanost. Po krátkodobém oživení v letech 2015 a 2016 produkce v oděvním průmyslu letos opět poklesla (o 4,5 % meziročně). Zatímco domácí poptávka nadále rostla, objem zahraničních zakázek, jakož i tržby z přímého vývozu oděvním podnikům, klesal. O více než 7 % nižší výkon zaznamenala oprava a instalace strojů a zařízení. Šlo zároveň o jediný zpracovatelský obor, jehož letošní produkce byla oproti konci poslední recese (1. pololetí 2013) nižší. O desetinu se letos snížil výkon i ve výrobě ostatních (zejména kolejových) dopravních prostředků. Ten je však tradičně vzhledem k charakteru zakázek značně volatilní. Na výsledku se podepsal nižší objem tuzemských objednávek.

Graf č. 5 **Produkce v průmyslu a ve vybraných zpracovatelských odvětvích** (reálně, očištěno o kalendářní vlivy, meziročně v %)

Zdroj: ČSÚ

Růst objemu nových zakázek ve většině sledovaných průmyslových odvětví pokračoval. Projevil se efekt obnovení výrobních kapacit v chemickém průmyslu.

Zásoba práce v podobě nových průmyslových zakázek¹⁶ nadále rostla. Její meziroční dynamika byla v úhrnu za celé pololetí srovnatelná s tempem dosaženým v první polovině roku 2016. Zatímco na počátku letošního roku přibýlo zakázek o desetinu, v následujícím čtvrtletí o 3,6 %. V obou čtvrtletích zaznamenala meziroční růst většina z dvanácti sledovaných odvětví. Horší výsledky pocítil textilní průmysl a také výrobci dopravních prostředků. Mírný pokles v automobilovém průmyslu ve 2. čtvrtletí (o 2 %) souvisel s velmi vysokou loňskou základnou (růst o 32 %). Tempo růstu tuzemských zakázek převýšilo v obou letošních čtvrtletích obdobná tempa u zahraniční poptávky. Projevil se zde efekt plného obnovení výrobních kapacit chemického průmyslu, který mohl opět ve větší míře akceptovat rostoucí poptávku tuzemských podniků.

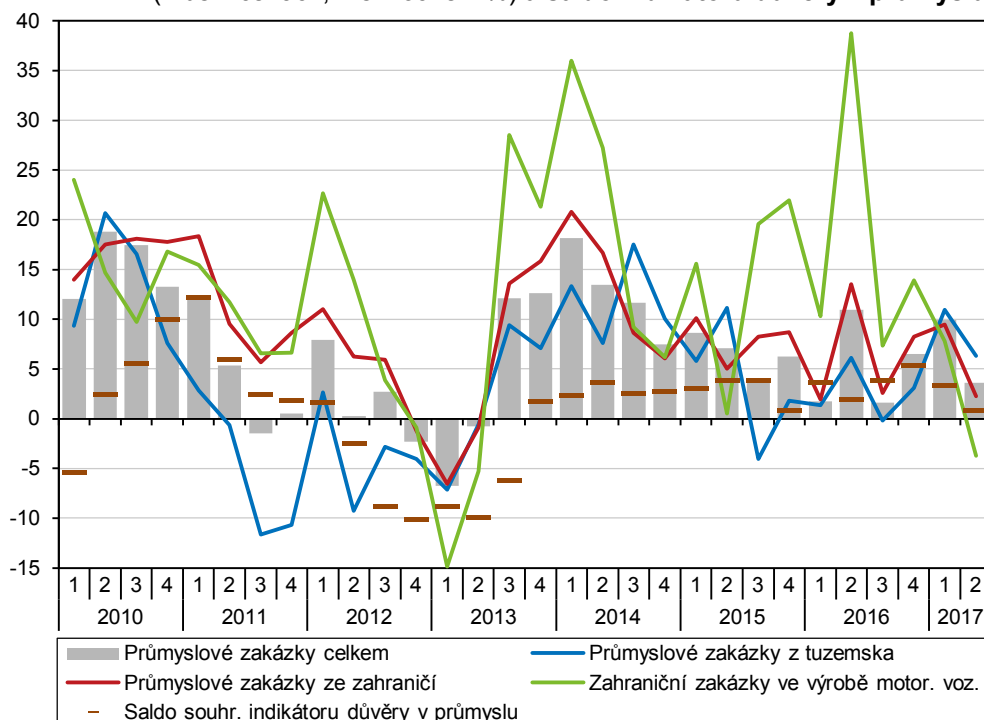
Nálada podnikatelů v průmyslu zůstávala přes mírné zhoršení v posledních šesti měsících stále pozitivní.

Nálada podnikatelů v průmyslu (dle sezónně očištěného salda indikátoru důvěry) zůstávala nadále mírně pozitivní. V průběhu roku 2017 však mírně oslabovala a v květnu dosáhla nejnižší hodnoty za posledních devatenáct měsíců. Růst výrobní činnosti v příštích třech měsících očekávalo v průběhu srpna 24 % průmyslových podniků (v samotné energetice 40 %). Meziročně se mírně zvýšil podíl podniků uvažujících ve stejném horizontu o navýšení zaměstnanosti (z 16 % na 20 %), a to především ve zpracovatelském průmyslu. Podniky v těžebním průmyslu ve větší míře naznačovaly možnou stabilizaci zaměstnanosti. Podíl podniků považujících nedostatek pracovní síly za bariéru růstu se na počátku 3. čtvrtletí vyšplhal na rekordních 41 %. Poprvé od 1. čtvrtletí 2008 předčil vliv nedostatečné poptávky, a stal se tak nejvýznamnějším limitujícím faktorem dalšího rozvoje průmyslových podniků.

¹⁶ Průmyslové zakázky se sledují pouze ve vybraných oddílech CZ-NACE (13, 14, 17, 20 až 21, 24 až 30), které vyrábějí převážně na zakázku, s dlouhodobějším výrobním cyklem a s většími zásobami zakázek.

Graf č. 6 **Nové zakázky v automobilovém průmyslu, v průmyslu celkem (v běž. cenách, meziročně v %) a saldo indikátoru důvěry v průmyslu**

Zdroj: ČSÚ

Stavební produkce ve 2. čtvrtletí ožila. Mezičtvrtletně posílila nejvíce od počátku roku 2015.

Inženýrské stavitelství zatím k oživení stavebnictví nepřispělo. Jeho výkon limituje nízký objem veřejných investic.

Mírné oživení zahajované bytové výstavby na přelomu let 2016 a 2017 však zatím rostoucí napětí mezi nabídkou a poptávkou příliš neovlivnilo.

Hodnota nových tuzemských zakázek meziročně posílila již třetí čtvrtletí v řadě. Přispělo k tomu i inženýrské stavitelství.

Větší zakázky však stavebnictví nadále scházely.

Výkon stavebnictví se po silném loňském poklesu způsobeném výpadkem mimořádných růstových faktorů v první polovině roku 2017 mírně zlepšil. Stavební produkce v mezikvartálním vyjádření na počátku roku sice stagnovala, ve 2. čtvrtletí již ale posílila o 3,6 % (nejvíce od začátku roku 2015). Po pěti čtvrtletích se zastavil meziroční pokles produkce, jejíž tempo ve 2. čtvrtletí vzrostlo o 7,7 %¹⁷. Přispělo k tomu však pouze váhově významnější pozemní stavitelství (s růstem o 13,4 %), neboť výkon inženýrského stavitelství nadále klesal (-4,5 %). Oproti 2. čtvrtletí 2013, kdy celé stavebnictví dosáhlo nejnižšího výkonu od vstupu ČR do EU, byla letošní produkce o 14,1 % vyšší. Za absolutním vrcholem (4. čtvrtletí 2007) však stále o bezmála o pětinu zaostávala. Příznivějším výsledkům pozemního stavitelství pomáhalo v první polovině roku i oživení bytové výstavby. Počet zahájených bytů meziročně stoupl o pětinu, na čemž se nejvíce podílely rodinné domy (+1,3 tis.). Proti velmi nízké loňské základně výrazněji přibýlo i bytů v bytových domech (BD). Jejich počet (3,6 tis.) se však oproti 1. pololetím let 2014 i 2015 prakticky nelišil a v relaci s dosud rekordní hladinou (1. pololetí 2008) nedosahoval ani poloviny. Na meziročně vyšším počtu BD se podílela především výstavba v Olomouckém kraji a také Praze, ve které počet BD narostl z 522 na 1022 (přesto šlo v tomto období roku o druhý nejnižší počet zahájených bytů po roce 2001). Přetrvávající nízký objem výstavby ještě více vyostřoval napětí mezi nabídkou a poptávkou (posílenou rostoucími příjmy domácností i stále nízkými úrokovými sazbami hypoték) a přispíval k silnému růstu cen rezidenčních nemovitostí v Praze, ale i v ostatních regionech.

Poptávka po stavebních pracích ožila. Hodnota nových tuzemských zakázek¹⁸ se navyšovala již třetí čtvrtletí v řadě. V úhrnu za 1. pololetí 2017 meziročně posílila o osminu. Důležité bylo, že pozitivní vývoj signalizovalo jak pozemní (+5,3 %), tak i inženýrské stavitelství (+18,9 %). Pololetní růst byl v obou hlavních stavebních oborech naposledy zaznamenán v roce 2014. I přes dílčí oživení nadále stavebnictví scházely větší stavby. Průměrná hodnota nově uzavřené zakázky sice proti velmi nízké loňské úrovni o desetinu vzrostla na 3,2 mil. korun (v roce 2014 se však blížila 4 mil.). Celková zásoba práce zahrnující všechny dosud nerealizované zakázky činila na konci 2. čtvrtletí 142 mld. korun. Její meziroční pokles (o 3,6 %) byl téměř výhradně ovlivněn zakázkami v zahraničí, jejichž váha na celkové zásobě práce stavebních

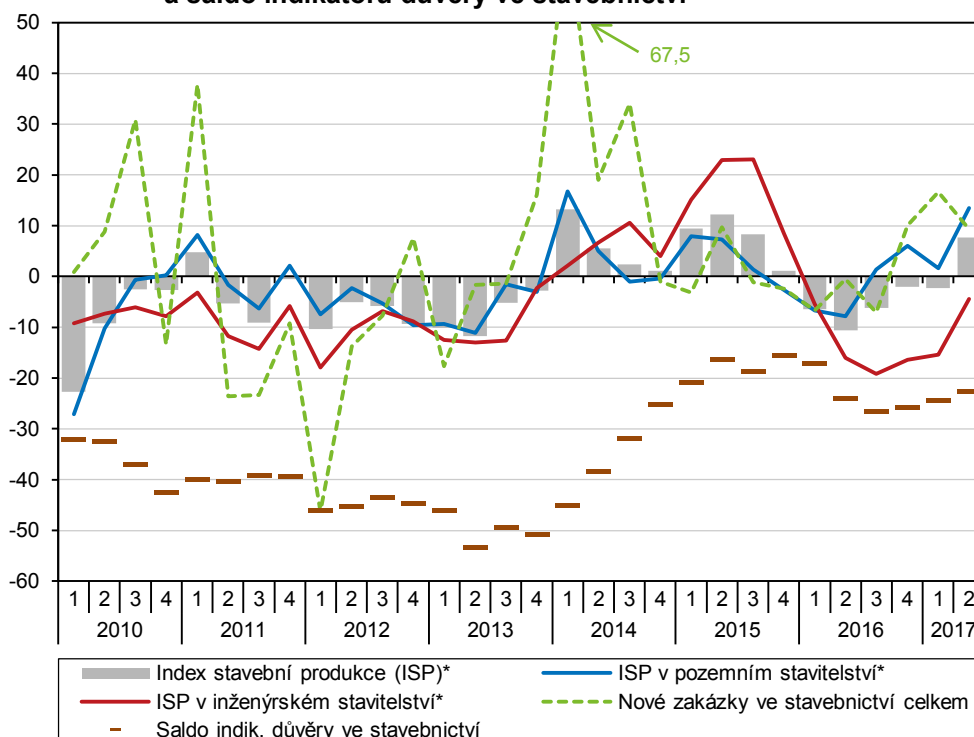
¹⁷ Meziroční údaje o stavební produkci jsou korigovány o kalendářní vlivy. Bez tohoto očištění by produkce ve 2. čtvrtletí 2017 rostla jen o 5,4 %.
¹⁸ Údaj zahrnuje pouze stavební podniky s 50 a více zaměstnanci.

Důvěra podnikatelů ve stavebnictví se od konce roku 2016 mírně zvyšovala, nadále však zůstávala hluboce v negativním pásmu.

Vnímání nedostatečné poptávky jako bariéry růstu se za poslední rok snížilo. Faktor nedostatku zaměstnanců naopak posílil trojnásobně.

podniků v průběhu roku 2017 poklesla na nižší hodnotu (12,4 %) za poslední čtyři roky. Již čtyři pololetí v řadě pokračoval růst orientační hodnoty vydaných stavebních povolení – nejvyšších temp dosáhla letos, podobně jako vloni, nová výstavba nebytových budov. Sezónně očištěné saldo důvěry podnikatelů ve stavebnictví se během první poloviny roku mírně zlepšovalo a v červnu dosáhlo nejlepšího výsledku od února 2016, kdy ještě dozníval mimořádný vliv dočerpávání evropských fondů na infrastrukturní projekty. I nadále však zůstávalo saldo důvěry v hluboce negativním pásmu. Dle nejaktuálnějších srpnových údajů očekávala v příštích třech měsících růst výrobní činnosti necelá šestina podniků a jen o málo menší podíl predikoval pokles. Přibírat zaměstnance plánovala desetina podniků. Očekávání celkové poptávky, stavební činnosti i zaměstnanosti se ve srovnání s loňským srpnem významně nezměnilo. Nedostatečnou poptávku indikovala jako bariéru růstu polovina stavebních podniků (nejméně od dubna 2009). Na druhou stranu faktor nedostatku zaměstnanců byl v srpnu 2017 zmiňován třikrát častěji než o rok dříve (8 %).

Graf č. 7 **Stavební produkce*, hodnota nových zakázek (meziročně v %) a saldo indikátoru důvěry ve stavebnictví**

*Očištěno od vlivu počtu pracovních dnů.

Zdroj: ČSÚ

Růst tržeb ve vybraných službách výrazně zrychlil. Dařilo se všem hlavním odvětvím.

Růst tržeb ve vybraných službách¹⁹ na počátku roku výrazně zrychlil. Zatímco v poslední čtvrtině loňského roku činil meziroční růst tržeb „jen“ 1,6 %, na počátku roku 2017 vystoupal na 5,3 % (nejvíce od konce roku 2007). Následující čtvrtletí tento pozitivní vývoj potvrdilo (+5,7 %). V obou letošních čtvrtletích přispívaly k růstu všechny sledované odvětvové sekce služeb. Na počátku roku byly služby taženy hlavně váhově nejsilnějším odvětvím – dopravou a skladováním (s téměř třetinovým příspěvkem k celkovému růstu). Ve 2. čtvrtletí role tohoto odvětví oslabila ve prospěch informačních a komunikačních činností a též ubytování, stravování a pohostinství.

Tržby v letecké dopravě výrazně ožily, rostly nejvyšším tempem po roce 2005.

Tržby v dopravě a skladování rostly letos oproti 1. pololetí 2016 o 4,6 %. Příznivějšího výsledku dosáhly všechny druhy dopravy. Z nich vyčnívala především vlekou recesí silně zasažená letecká doprava, jež zaznamenala nejlepší výsledek (+14,9 %) po roce 2005. Dařilo se i skladování a vedlejšími činnostem v dopravě (+5,3 %), které díky úzké vazbě na průmysl patří dlouhodobě k nejdynamičtější oblasti služeb. Silný růst vykazovalo také ubytování (+11,9 %) spolu se stravováním a pohostinstvím (13,2 %). Obě odvětví těžila z rostoucí spotřeby domácností doplněné rozvojem příjezdového cestovního ruchu. V samotném 2. čtvrtletí vzrostl počet přenocování nerezidentů

Rozvoj cestovního ruchu se odrazil také ve vysokém růstu tržeb v ubytování, stravování a pohostinství.

¹⁹Bez obchodu, peněžnictví, pojišťovnictví, vědy, výzkumu a veřejných služeb. Všechny údaje za služby jsou očištěny o kalendářní vlivy ve stálých cenách.

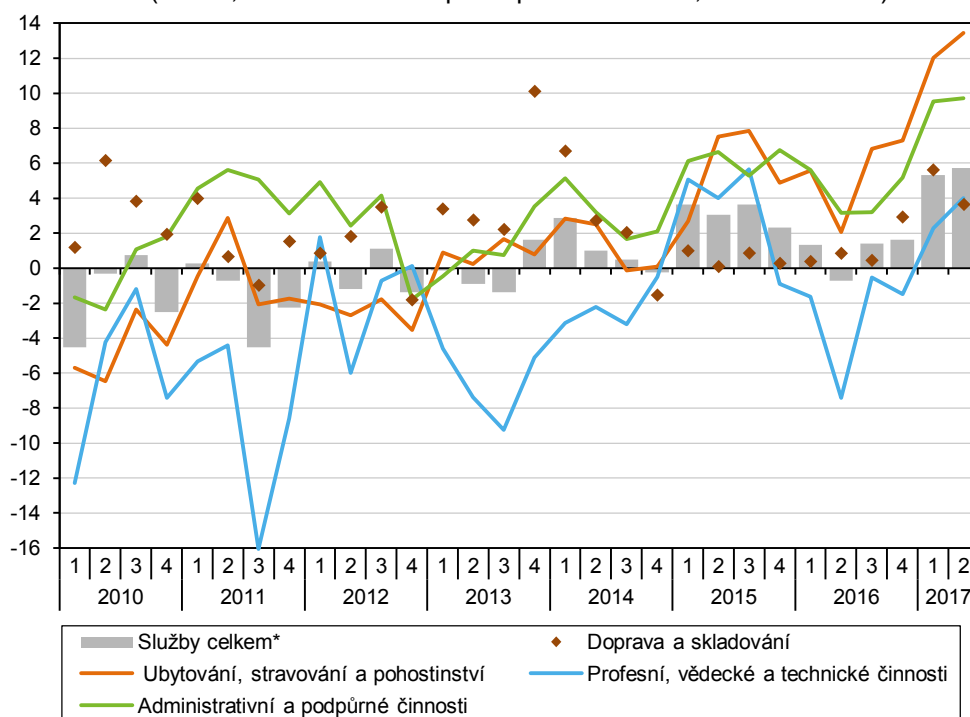

Sílila poptávka po informačních a komunikačních činnostech. Dlouhodobě se dařilo i pracovním agenturám.

Růst zakázek ve stavebnictví se projevil také vyšší poptávkou po projektových činnostech. Tržby architektonických a inženýrských činností po šesti čtvrtletích opět vzrostly.

v hromadných ubytovacích zařízeních o 15,6 %. O 4,4 % posílily v 1. pololetí také informační a komunikační činnosti, kde dlouhodobě roste poptávka zejména po zpracování dat, webových portálech a hostingu, programování a poradenství v oblasti IT. Opačně na tom byl filmový a hudební průmysl, ve kterém se letos tržby o osminu snížily. V odvětví profesní, vědecké a technické činnosti tržby posílily o 3,2 % a zaznamenaly také v rámci prvních pololetí teprve druhý meziroční růst po roce 2008. K letošnímu růstu v tomto odvětví přispěly se stavebnictvím silně provázané architektonické a inženýrské činnosti, které ožily po šesti čtvrtletích nepříznivého vývoje. V 1. pololetí výrazně vzrostla poptávka také po fotografických, návrhářských, překladatelských činnostech (+8,5 %). Pokračoval dynamický růst tržeb za průzkum trhu a veřejného mínění, naopak reklamní činnosti spíše stagnovaly. O téměř desetinu letos vzrostly tržby v odvětví administrativní a podpůrné činnosti, kde se tradičně dařilo zejména pracovním agenturám (+17,3 %). Výrazně ožily cestovní agentury, kanceláře a jiné rezervační a související činnosti, které dosáhly nejlepšího výsledku (13,2 %) za posledních deset let. Proti vrcholu konjunktury (1. pololetí 2008) byly však jejich letošní tržby stále o více než čtvrtinu slabší.

Graf č. 8 Tržby ve službách* a jejich vybraných odvětvových sekcích (reálně, očištěno od vlivu počtu pracovních dnů, meziročně v %)

*Bez obchodu, peněžnictví, pojišťovnictví, vědy, výzkumu a veřejných služeb.

Zdroj: ČSÚ

Růst maloobchodních tržeb byl v posledních dvou a půl letech stabilní, mírně kolísal těsně pod 6% hranicí.

Tempo růstu tržeb za nepotravinářské zboží vystoupalo nejvýše za posledních deset let. Pokračoval i dynamický růst internetového prodeje.

Z pohledu zaměstnanců se velmi příznivá situace na pracovním trhu odrážela ve svižném růstu disponibilních příjmů domácností. Tento faktor společně s více než dva roky trvajícím optimistickým naladěním spotřebitelů vyústil ve vysokých tempích růstu maloobchodních tržeb. Ty v 1. čtvrtletí meziročně vzrostly o 5,7 %, ve 2. čtvrtletí o 6,5 %²⁰. O téměř čtvrtinu více stržili internetoví prodejci. Maloobchod tradičně táhly váhově nejvýznamnější tržby za nepotravinářské zboží, jejichž růst se během roku vyšplhal až na 9,4 % (ve 2. čtvrtletí) a dosáhl nejvyššího tempa od konce roku 2007. V 1. pololetí se dařilo hlavně prodeji počítačového a komunikačního zařízení, výrobkům pro kulturu a rekreaci. Výrazně ožil také maloobchod s oděvy, obuví a koženým zbožím (10,6 %). Tržby za potraviny proti tempům z první poloviny loňského roku letos ubraly (na +2,4 %), totéž platilo i pro prodejce pohonných hmot (+4,8 %, z loňských +7,2 %). Celkové maloobchodní tržby rostly v ČR v 1. pololetí více než dvojnásobným tempem k EU (+2,7 %). Česko se tak zařadilo v pořadí zemí na šesté místo (u nepotravinářského zboží na čtvrté). Těžiště růstu v EU bylo soustředěno v zemích střední a východní Evropy. V Německu i Francii maloobchod rostl mírně přes 3 %, růst pod 1,5 % zaznamenaly Belgie, Dánsko, Itálie a Španělsko.

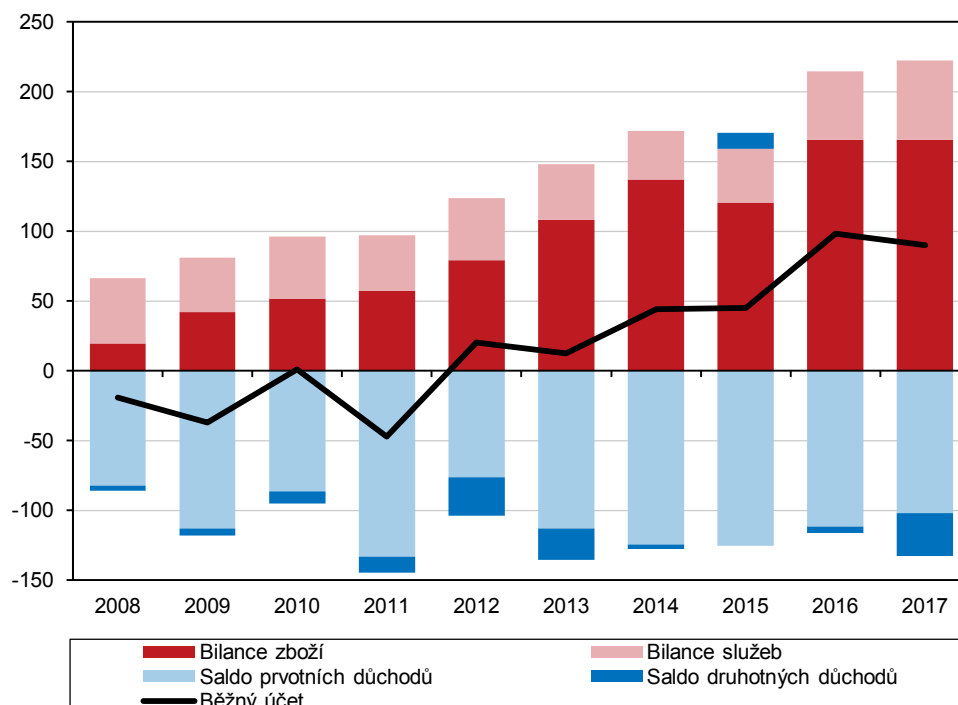
²⁰ Data nezahnují motoristický segment. Údaje o maloobchodu jsou očištěny o kalendářní vlivy ve stálých cenách.

4. Vnější ekonomické vztahy

Na běžném účtu platební bilance bylo opět dosaženo přebytku.

Saldo běžného účtu platební bilance v 1. pololetí 2017 dosáhlo 90,0 mld. korun a meziročně se snížilo o 8,3 mld. korun. Přebytek obchodu se zbožím zůstal prakticky nezměněn a dosáhl 165,5 mld., přebytek obchodu se službami se zvýšil o 7,6 mld. korun. Ve směru deficitu působilo saldo prvotních důchodů (dosáhlo 102,1 mld. korun, meziročně se snížilo o 9,5 mld.), na němž měl největší podíl čistý odliv důchodů z investic. Ten v 1. pololetí dosáhl 143,7 mld. korun. O 25,7 mld. se prohloubil deficit druhotných důchodů. Saldo finančního účtu skončilo v 1. pololetí v přebytku 123,6 mld. korun (96,3 mld. v 1. a 27,3 mld. ve 2. čtvrtletí). Dubnové ukončení režimu intervencí však vytvořilo zlom mezi 1. a 2. čtvrtletím. Toky na finančním účtu, jejichž výše v 1. čtvrtletí několikanásobně převyšovala dlouhodobý průměr, ve 2. čtvrtletí ustaly. Ve směru přebytku stále působil nárůst rezervních aktiv, který byl však desetinný v porovnání s 1. kvartálem. Snížil se čistý příliv portfoliových investic, který dosáhl 353,8 mld. v 1. čtvrtletí. Ve 2. čtvrtletí došlo k čistému přílivu ve výši 45,9 mld. korun. Na méně než třetinu se mezičtvrtletně zredukoval i čistý příliv ostatních investic.

Graf č. 9 **Běžný účet platební bilance** (kumulace 1. a 2. čtvrtletí v mld. korun)

Zdroj: ČNB

Vývoz z Česka meziročně vzrostl.

Během první poloviny roku 2017 bylo z Česka vyvezeno zboží v hodnotě 1 796,9 mld. korun²¹ a stejné období předchozího roku bylo převyšeno o 111,0 mld. korun (6,6 %). Velké části poměrně silného meziročního navýšení bylo dosaženo hlavně díky mimořádnému 1. čtvrtletí (75,4 mld. korun). Druhý kvartál převýšil stejné období minulého roku o 35,6 mld. korun, zároveň však měl o čtyři pracovní dny méně.

Rostl vývoz do většiny hlavních exportních destinací.

Teritoriální struktura českého exportu se v 1. a 2. čtvrtletí 2017 prakticky nelišila od stejného období předchozího roku. Do EU zamířilo 83,9 % vývozu a jeho hodnota se meziročně zvýšila o 82,3 mld. (5,8 %). S výjimkou Slovenska, kam bylo v 1. pololetí vyvezeno o 6,7 % méně než minulý rok, vzrostl vývoz do všech hlavních exportních destinací. Vývoz do Německa vzrostl o 7,7 %, do Polska o 8,7 % a do Francie o 9,2 %. Nezaostávaly ani menší exportní destinace. Silně vzrostl vývoz do Rakouska (12,1 %) i Nizozemí (14,2 %). Posiloval i vývoz do zemí mimo EU. Ten v 1. pololetí dosáhl 287,2 mld. korun a meziročně vzrostl o 10,9 %. Vývoz do Spojených států

²¹ Údaje statistiky zahraničního obchodu v národním pojetí v nominálním vyjádření zahrnující pouze obchod se zbožím. Hodnota vývozu je zachycena v cenách FOB, tj. včetně nákladů souvisejících s dopravou na hranice ČR. Dovoz uvedený níže v této kapitole je v cenách CIF, tj. včetně nákladů souvisejících s dopravou v zahraničí na hranice ČR. Data jsou platná k 6. 9. 2017.

dosáhl 39,7 mld. a zvýšil se o 6,1 %. Dvacetiprocentního meziročního přírůstku dosáhl export do Ruské federace, do Číny bylo vyvezeno o 20,6 % více. U Ruska to znamenalo navýšení o 5,8 mld. korun, u Číny o 3,5 mld.

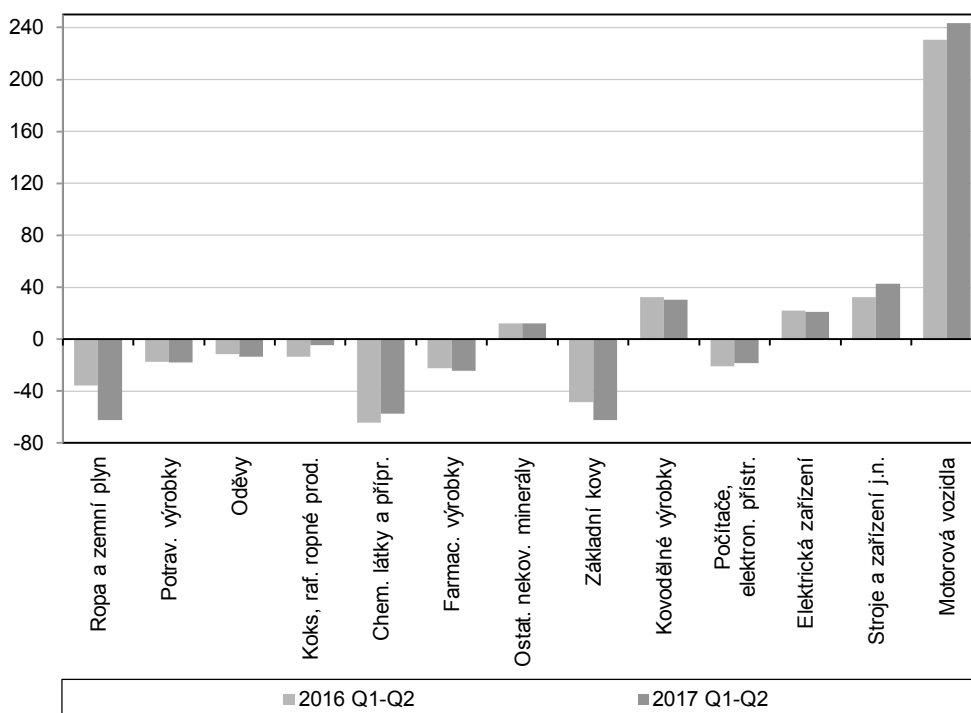
Dařilo se zahraničnímu obchodu s motorovými vozidly i stroji.

Motorová vozidla, která v 1. pololetí tvořila 29,4 % vývozu, opět mírně posílila svůj vliv. Hodnota jejich vývozu oproti stejnému období minulého roku vzrostla o 8,6 % a dosáhla 528,5 mld. korun. Silné navýšení exportu v 1. pololetí zaznamenaly i ostatní oddíly významné pro český vývoz. Export strojů a zařízení se zvýšil o 8,9 %, u počítačů, elektronických a optických přístrojů o 5,5 %. Elektrických zařízení se vyvezlo o 7,7 % více. Pokračovaly i pozitivní tendence vývozu chemických látek a přípravků, který se meziročně zvýšil o 15,2 %. Zároveň se dostal na úroveň, kterou měl v roce 2014, tedy před havárií výrobních kapacit, které byly obnoveny na konci roku 2016. Jediné dva oddíly, které v 1. pololetí zaznamenaly meziroční pokles, byly kovodělné (-6,3 %) a potravinářské výrobky (-3,7 %).

Hodnota dovozu rovněž rostla, mimo jiné v důsledku navýšení cen ropy.

Do ČR bylo v 1. pololetí dovezeno zboží v hodnotě 1 681,6 mld. korun, což je o 7,6 % více než ve stejném období minulého roku. Sítil především dovoz ze zemí mimo EU, ve kterém dominuje ropa a zemní plyn, jejichž rostoucí ceny ovlivnily i nominální hodnotu importu. Samotná hodnota dovezené ropy a zemního plynu se zvýšila meziročně o 20,1 mld. korun (45,7 %). Důvodem z Ruska, které je většinovým zdrojem této komodity, se zvýšil o 22,0 mld. korun (55,3 %). Výrazně vzrostl dovoz základních kovů (19,5 %, 22,2 mld. korun), silný nárůst pokračoval u motorových vozidel (11,2 %, 28,7 mld.) i elektrických zařízení (10,0 %, 11,6 mld.). Poklesla hodnota dovozu u kovodělných výrobků o 6,2 % (5,5 mld.), u koku a rafinovaných ropných výrobků o 10,3 % (2,7 mld.) a mírně u potravinářských výrobků (-1,6 %, 1,2 mld.).

Graf č. 10 **Bilance zahraničního obchodu* ve statistice zahraničního obchodu** (kumulace 1. a 2. čtvrtletí, v mld. korun, vybrané oddíly klasifikace CPA)

*v národním pojetí

Zdroj: ČSÚ

Bilance zahraničního obchodu zůstává kladná, i když mírně nižší než v loňském roce.

Bilance zahraničního obchodu za 1. pololetí skončila v přebytku 115,3 mld. korun. To odpovídá meziročnímu snížení o 7,2 mld. Za snížením přebytku stojí prohloubení deficitu obchodu se zeměmi mimo EU o 36,6 mld. korun, a to především s Ruskem (deficit 27,0 mld. prohloubení o 16,2 mld. korun). Mírně se prohloubil i deficit s Čínou. Jedním z důvodů je zvýšení cen ropy. Deficit obchodu s ropou a zemním plynem se zvýšil o 26,5 mld. korun, se základními kovy o 13,8 mld. Dlouhodobý přebytek obchodu s motorovými vozidly nebo stroji se naopak zvýšil (o 13,1 mld. a 10,6 mld. korun).

5. Ceny

Celková cenová hladina se zvýšila.

Celková cenová hladina měřená deflátorem HDP se ve 2. čtvrtletí meziročně zvýšila o 1,0 %. To je o 0,5 p.b. více než v 1. čtvrtletí, ale stále pod úrovní roku 2016. Na zpomalení cenového růstu měly hlavní podíl záporné směnné relace (98,3 %). Ceny statků spotřebovávaných domácnostmi vzrostly o 2,4 %, stejně jako v předchozím čtvrtletí. Růst cen kapitálových statků dosáhl 1,6 %.

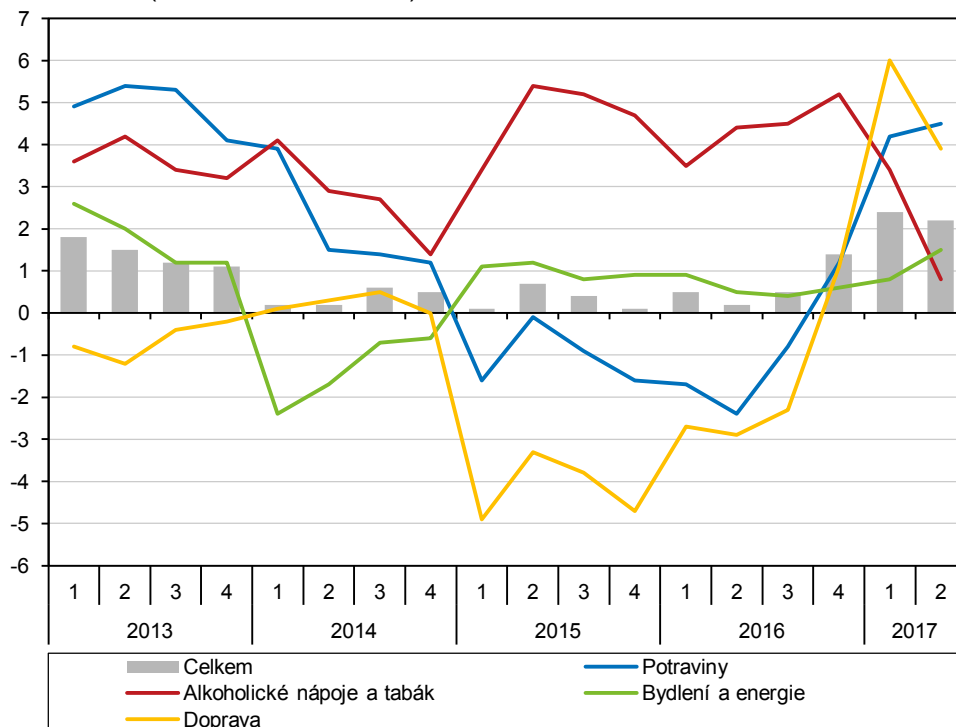
Růst spotřebitelských cen překročil 2% hranici, ale dále již nezrychloval.

Spotřebitelské ceny v první polovině roku 2017 meziročně vzrostly o 2,3 %. Mírně rychlejší dynamiku měl cenový růst v 1. čtvrtletí, kdy dosáhl 2,4 %. Ve 2. čtvrtletí činil meziroční přírůstek spotřebitelských cen 2,2 %. Zrychlování cenového růstu, které bylo v 1. čtvrtletím spojeno s meziročním nárůstem cen dopravy, se ve druhém čtvrtletí zastavilo a spotřebitelská inflace jen mírně překonávala 2% inflační cíl. Těžště cenového růstu se přesunulo do položky potravin a nealkoholických nápojů. Na mírném zpomalení dynamiky se podepsala i stagnace cen alkoholických nápojů, které působily proinflačně v předchozích dvou letech.

Jedním z důvodů byla i meziroční dynamika cen ropy. Ceny dopravy ve 2. čtvrtletí nerostly tak rychle jako v předchozím kvartálu.

Ceny ropy prudce poklesly na přelomu let 2015 a 2016 (ze 44,3 dolarů za barel v listopadu 2015 na 30,7 v lednu 2016) a zpátky nad úroveň 45 dolarů za barel se vrátily již v dubnu 2016. Tyto posuny se následně promítly do meziroční dynamiky cen ropy a dopravy v první polovině roku 2017. V 1. čtvrtletí dosáhla průměrná cena ropy 53,7 dolarů za barel, což bylo o 59,3 % více než ve stejném období předchozího roku. Na zvýšení cen ropy se podepsalo i oslabení kurzu koruny vůči dolaru. Ceny dopravy tak v 1. čtvrtletí meziročně vzrostly o 6,0 % (z toho ceny provozu osobních dopravních prostředků o 10,7 %). Ve druhém kvartálu se nepodařilo udržet mírný cenový růst započatý na podzim 2016 a průměrná cena za barel ropy se mírně snížila na 49,7 dolarů, což znamenalo meziroční nárůst o 9,1 %. I proto se růst cen dopravy zpomalil na 3,9 % (z toho růst nákladů na provoz dopravních prostředků činil 5,8 %). Navzdory zpomalení růstu však ceny dopravy přispěly k celkové inflaci spotřebitelských cen ve 2. čtvrtletí 0,4 p.b.

Graf č. 11 **Ceny ve vybraných oddílech indexu spotřebitelských cen** (meziroční změna, v %)

Zdroj: ČSÚ

Ceny potravin dále silně rostly.

Ceny potravin a nealkoholických nápojů se ve druhém čtvrtletí meziročně zvýšily o 4,5 % a oproti předchozímu kvartálu mírně zrychlily. K celkovému růstu spotřebitelských cen přispěly 0,8 p.b. Nejrychleji rostly ceny olejů a tuků (11,0 %),

do kterých patří máslo, jehož cena se meziročně zvýšila o 21,7 %, a mléka, sýrů a vajec (9,8 %). U obou položek se cenový růst oproti předchozímu čtvrtletí zrychloval. Zrychlil i meziroční růst cen pekárenských výrobků (ze 3,5 % na 5,2 %) a masa (ze 2,2 % na 5,1 %). Jediným produktem, který ve druhém čtvrtletí meziročně zlevňoval, byla zelenina (o 4,8 %). Nealkoholické nápoje zdražily o mírných 1,1 %. Za zmínku stojí i vývoj ceny kávy, která meziročně zdražila o 5,4 % (přitom ceny čaje stagnovaly). Zde je možné vidět souvislost se zprávami o nedostatku kávových zrn vlivem neúrody v hlavních pěstitelských destinacích i možný úbytek kávy vlivem globální změny klimatu.

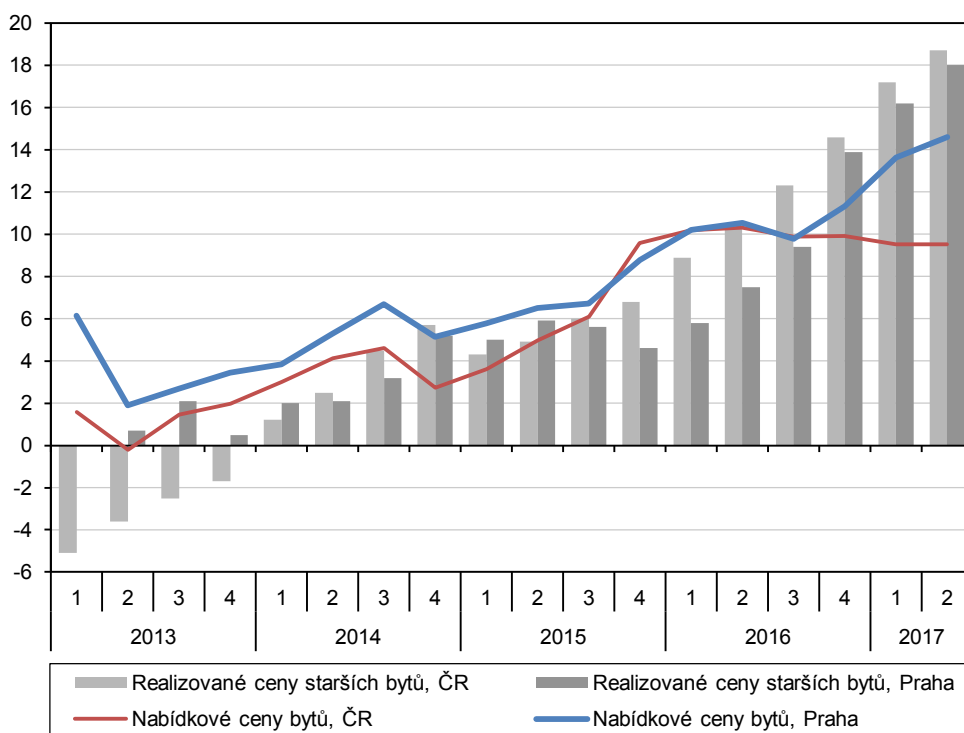
Zrychlil se i růst cen bydlení a energií.

Nejvýznamnější položkou v českém spotřebním koši je bydlení, voda, energie a paliva, jejichž cenový růst především v květnu a červnu výrazně zrychlil oproti předchozímu období. Celkově náklady na bydlení a energie ve 2. čtvrtletí meziročně zdražily o 1,5 %, což je o 0,7 p.b. více než v předchozím kvartálu. Tento pohyb ovlivnily ceny imputovaného nájemného, které zrychlovaly svůj růst od začátku roku a ve 2. čtvrtletí vzrostly o 3,9 %. Mírně zrychlil růst cen nájemného z bytů, které se zvýšilo o 2,1 %. Naopak stále zlevňovala (v menší míře než dřív) elektrická a tepelná energie, plyn a ostatní paliva (o 0,7 % ve 2. čtvrtletí).

Nemovitosti stále zdražují a nárůst jejich cen zrychluje.

Růst nabídkových cen nemovitostí v ČR ve 2. čtvrtletí proti stejnému období předchozího roku dosáhl 9,5 % a oproti předchozímu čtvrtletí se nezměnil. Opět však zrychlil růst nabídkových cen v Praze (z 13,6 % na 14,6 %). Naopak růst nabídkových cen nemovitostí mimo Prahu se ve 2. čtvrtletí snížil na 3,6 %. Realizované ceny starších bytů svůj růst ve 2. čtvrtletí zrychlily poměrně výrazně. V celé ČR se meziročně zvýšily o 18,7 %, v Praze o 18,0 %.

Graf č. 12 **Ceny nemovitostí** (meziroční změna, v %)

Zdroj: ČSÚ

Zmírnění meziročního růstu spotřebitelských cen bylo společné většině EU.

Zrychlení meziročního cenového růstu v EU, ke kterému došlo v 1. čtvrtletí roku (meziroční nárůst harmonizovaného indexu spotřebních cen o 1,8 %) se neudrželo a meziroční růst ve 2. čtvrtletí zpomalil na 1,6 %. Uvedené zpomalení bylo společné většině států Unie, nepřekročilo však 0,6 p.b. Nejrychleji ve 2. čtvrtletí rostly spotřebitelské ceny v Estonsku (3,4 %), Litvě (3,4 %) a Lotyšsku (3,0 %). Česká republika se v tomto ohledu rovněž umístila mezi zeměmi s nejrychlejším cenovým růstem. Růst spotřebitelských cen se ve 2. čtvrtletí zastavil v Irsku a pod jedním procentem se držel v Rumunsku (0,6 %, došlo však ke zrychlení oproti předchozímu kvartálu), Dánsku (0,7 %) a Finsku (0,9 %).

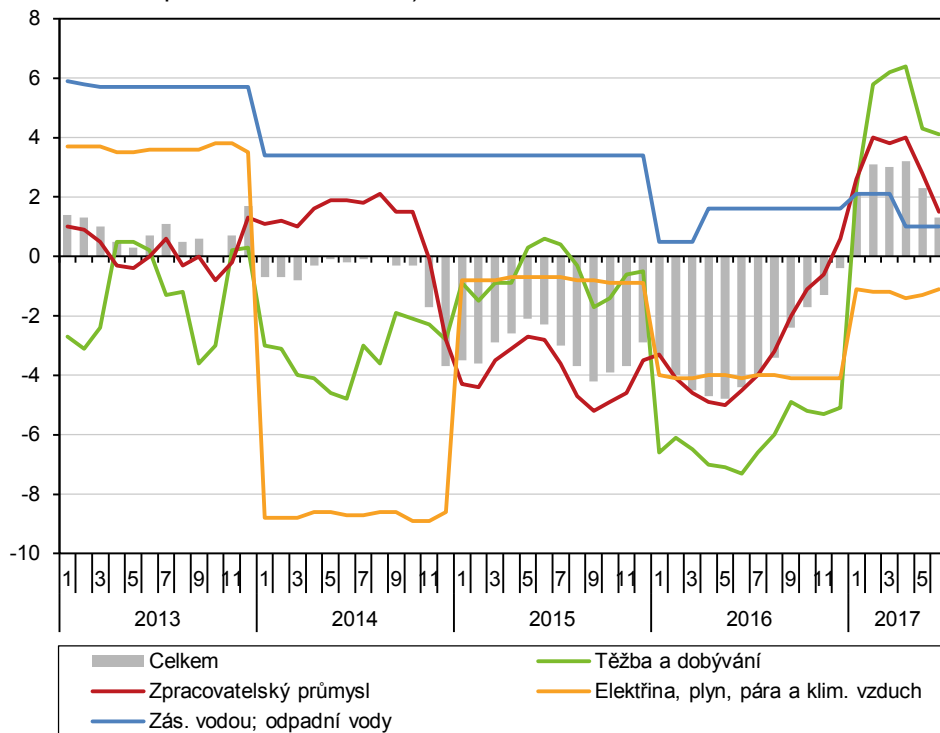
Ceny průmyslových výrobců ve 2. čtvrtletí meziročně rostly.

Meziroční růst cen průmyslových výrobců, který se obnovil v 1. čtvrtletí (2,7 %), po dubnovém vrcholu opět zpomaloval. Ve 2. čtvrtletí tak ceny průmyslových výrobců vzrostly oproti stejnému období minulého roku o 2,3 %. Popsanou dynamiku výrazně ovlivnil vývoj cen koksů a rafinovaných ropných produktů. Ty výrazně rostly v 1. čtvrtletí a následně se růst zpomalil. Od začátku roku stabilně rostly ceny těžby a dobývání (meziroční růst ve 2. čtvrtletí činil 4,9 %). U váhově nejvýznamnějšího zpracovatelského průmyslu meziroční cenový růst zpomalil a dosáhl 2,8 % ve 2. čtvrtletí (o 0,6 p.b. méně než v předchozím kvartálu). Rostly ceny potravinářských výrobků, nápojů a tabáku o 3,3 % (zrychlení o 2,4 p.b.). Z ostatních váhově významných sekcí mírně rostly ceny pryžových a plastových výrobků a ostatních nekovových minerálních výrobků (0,8 %) a na 7,1 % zrychlil meziroční nárůst cen obecných kovů a kovárenských výrobků. Mírně klesaly ceny dopravních prostředků (o 1,8 %). Výrazně rostly ceny chemických látek a výrobků (5,3 %, mírné zpomalení oproti předchozímu čtvrtletí). Stále klesají ceny elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (o 1,3 % ve 2. čtvrtletí), v porovnání s předchozím rokem se však pokles zmínil.

Růst cen výrobců v EU byl rychlejší než v Česku.

Ceny průmyslových výrobců v EU meziročně rostly rychlejším tempem než v Česku (3,7 %), i zde však došlo ke zpomalení o 1,0 p.b. oproti předchozímu čtvrtletí. S výjimkou Lucemburska, kde ceny průmyslových výrobců ve 2. čtvrtletí meziročně klesly o 2,9 %, v jednotlivých zemích EU ceny alespoň mírně rostly. Česko se v tomto ohledu umístilo v pásmu mírnější dynamiky. Pomaleji než u nás rostly ceny jen v Rakousku (1,9 %), Chorvatsku (1,9 %), Slovinsku (1,4 %) a na Maltě (0,8 %). Velmi silný růst cen průmyslových výrobců pokračoval v Belgii (9,3 %), za ní se umístila Velká Británie (6,0 %) a Nizozemí (5,5 %).

Graf č. 13 **Ceny hlavních skupin průmyslových výrobců (meziroční změna, v %, podle klasifikace CPA)**

Zdroj: ČSÚ

Poprvé od roku 2013 meziročně vzrostly ceny zemědělských výrobců.

Ceny zemědělské výroby (vč. ryb) ve 2. čtvrtletí poprvé od 3. čtvrtletí roku 2013 (s výjimkou 4. čtvrtletí roku 2015) meziročně vzrostly, a to o 11,3 %. K růstu celkového indexu přispěla především živočišná výroba, jejíž ceny se zvýšily o 16,9 %, po více než roce se však navýšily i ceny rostlinné výroby (6,7 %). Zde se promítlo zvýšení cen obilovin (2,6 %, první růst od 4. čtvrtletí 2015), především pšenice (5,3 %). Jedním z důvodů může být i odhadované snížení výnosů ve srovnání s nadprůměrným rokem 2016. Další významnou skupinou plodin, jejíž ceny rostly, byly průmyslové plodiny (7,2 %), hlavně olejnin, u nichž má nejvyšší váhu řepka (meziroční nárůst 10,2 %). Nezanedbatelný podíl mělo i meziroční zvýšení cen zeleniny a zahradnických produktů

o 23,7 %. Ceny živočišné výroby rostly již druhé čtvrtletí (16,9 %). Zvyšovaly se ceny hospodářských zvířat (10,5 %, hlavní vliv měly ceny prasat, jejichž růst zrychluje již rok a ve 2. čtvrtletí dosáhl 27,6 %). Zmíněný růst zmírňovala drůbež, jejíž ceny klesly o 5,1 %. Zrychlil se i růst cen mléka (26,1 %), které má nejvyšší váhu mezi živočišnými výrobky, které zdražily o 24,5 %.

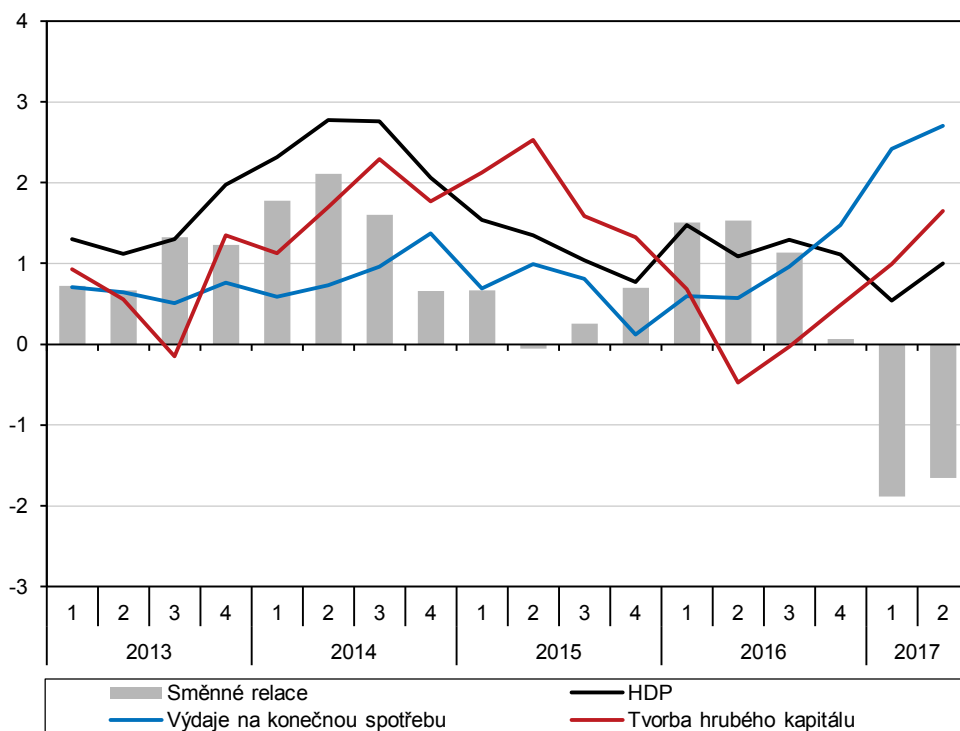
Zrychlil i dlouhodobě stagnující růst cen tržních služeb.

Ceny tržních služeb svou dynamikou navázaly na předchozí čtvrtletí a jejich meziroční růst zrychlil na 1,0 %. Růst celkového indexu podpořil především oddíl pojištění, zajištění a penzijní financování, jehož ceny vzrostly o 5,3 % a dále reklamní služby a průzkum trhu, které zdražily o 2,0 %. Pokračoval i silný růst cen poštovních a kurýrních služeb (4,5 %). Obnovil se mírný růst (0,4 %) dvou váhově nejvýznamnějších položek, tedy pozemní a potrubní dopravy a architektonických a inženýrských služeb. Obě služby obnovily svůj cenový růst po období mírných poklesů.

Vývoj cen zahraničního obchodu byl výrazně ovlivněn uvolněním kurzového závazku a posílením koruny vůči euru.

Po zrychlení meziroční dynamiky v první čtvrtině roku růst cen vývozu a dovozu ve 2. čtvrtletí 2017 opět zpomaloval. Během 2. čtvrtletí se ceny vývozu zvýšily o 1,0 % (zpomalení oproti 1. čtvrtletí o 1,2 p.b.) a ceny dovozu se zvýšily o 2,9 % (zpomalení o 2,2 p.b.). Růst cen vývozu ve 2. čtvrtletí podpořila minerální paliva a polotovary shodně o 0,5 p.b. Nezanedbatelný byl i příspěvek ostatních surovin 0,3 p.b. V opačném směru působily stroje a dopravní prostředky, jejichž ceny se snížily o 1,3 %. Jejich vliv na celkový index dosáhl -0,7 p.b. Růst cen dovozu byl podpořen podobnými faktory jako export. Minerální paliva mají vyšší váhu v dovozu než ve vývozu. I proto dosáhl jejich příspěvek k růstu cen importu 1,2 p.b. Stejnou hodnotu měl příspěvek polotovarů. Ostatní suroviny k růstu přispěly 0,5 p.b. Stejně jako u cen vývozu, negativní vliv měly stroje a dopravní prostředky (-0,6 p.b.). Směnné relace byly ve 2. čtvrtletí negativní, v porovnání s předchozím obdobím se však zmírnily o 1,0 p.b. a dosáhly 98,2 %. Podíl na tom měla minerální paliva, u kterých se negativní směnné relace zmírňovaly po celé čtvrtletí. Podobně se vyvíjely směnné relace u strojů a zařízení i průmyslového spotřebního zboží. Koruna posílila vůči euru i dolaru a tak tlumila růst cen zahraničního obchodu. Vzhledem k teritoriální a věcné struktuře zahraničního obchodu se posílení koruny vůči euru více projevovalo u vývozu, kterému dominují stroje a dopravní prostředky. V jejich případě bylo posílení kurzu důvodem poklesu jejich ceny. Ve 2. čtvrtletí dosáhl rozdíl mezi publikovanou a očištěnou hodnotou inflace cen vývozu 1,3 p.b. Rozdíl mezi publikovanou a očištěnou hodnotou cen dovozu činil 1,0 p.b.

Graf č. 14 Deflátoři (očistěno o sez. a kalendářní vlivy, meziroční změna, v %)

Zdroj: ČSÚ

6. Trh práce

Tempo růstu celkové zaměstnanosti výrazněji nepolevovalo. Práci mělo ve 2. čtvrtletí nejvíce lidí v historii samostatné ČR.

Svížný růst zaměstnanosti byl letos patrný i v EU, jakož i ve všech státech sousedících s ČR.

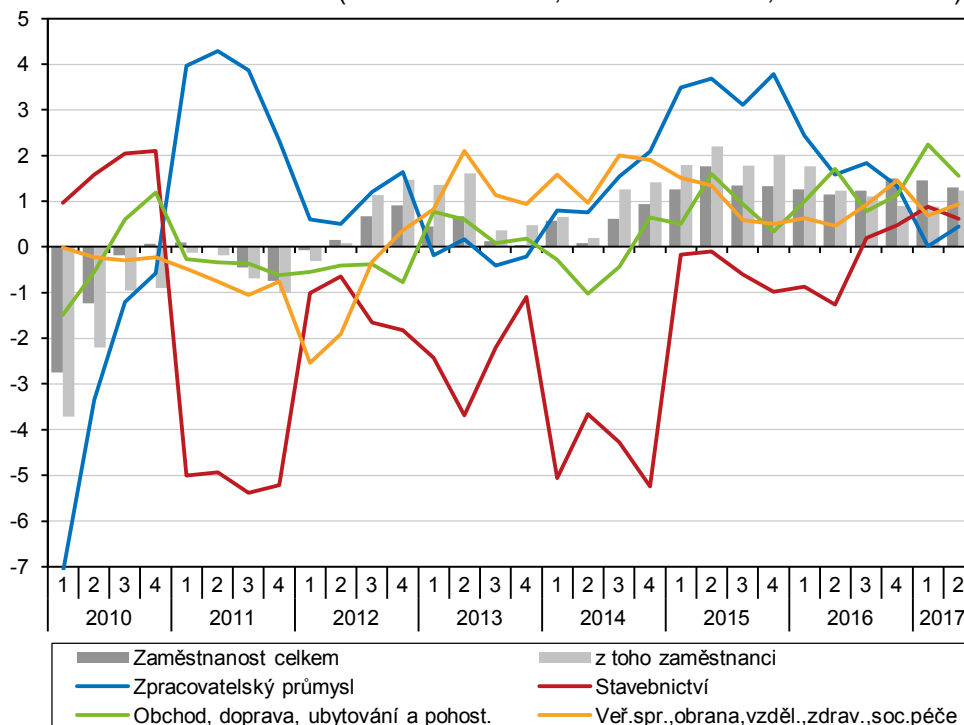
Těžiště tvorby nových pracovních míst se postupně přesunulo ze zpracovatelského průmyslu do sektoru služeb.

K meziročně vyšší zaměstnanosti přispívaly pátým čtvrtletím v řadě i sebezaměstnaní.

Více než čtyři roky trvajícím hospodářským růstem se plně promítal i do pracovního trhu. Tempo růstu celkové zaměstnanosti²² nepolevovalo, meziročně se v 1. pololetí zvýšilo o 1,4 % (obdobným tempem jako za celý rok 2015 i 2016). Ve 2. čtvrtletí 2017 se počet pracovníků v ekonomice mezikvartálně navýšil o 0,4 %. Práci tak mělo 5,32 mil. lidí, nejvíce v historii samostatné ČR. Tempo růstu zaměstnanosti však nebylo v evropském kontextu nikterak ojedinělé. Počet pracovníků v EU se v 1. pololetí meziročně zvýšil o 1,5 %. Mírně vyšší tempa než ČR ale vykazovaly i všechny sousední státy (nejvíce Slovensko +2,2 %). Výrazně příznivější postavení v EU mělo Česko díky vysoké míře zaměstnanosti. Zasloužily se o zejména muži, jejichž míra zaměstnanosti dosahovala na počátku roku nejvyšší hodnoty mezi státy Unie. Ze všech osob ve věku 15–64 let jich ve 2. čtvrtletí 2017 pracovalo 73,3 %, meziročně o 1,6 p.b. více – bez větších rozdílů mezi pohlavími. V dlouhodobějším pohledu však rostla míra zaměstnanosti žen dynamičtěji než v případě mužů – částečně vlivem rychlejšího posouvání hranice důchodového věku.

K meziročnímu růstu celkové zaměstnanosti přispěli nejen zaměstnanci, ale i sebezaměstnaní, jejichž stavy se navyšovaly již páté čtvrtletí v řadě. Z pohledu odvětví platilo, že těžiště růstu zaměstnanosti se stále více posouvalo do služeb. Tato tendence byla patrná již v roce 2016. Slábnoucí růstová tempa zaměstnanosti ve zpracovatelském průmyslu nenaznačují horší ekonomické vyhlídky tohoto odvětví, ale spíše vypovídají o sílících obtížích při hledání kvalifikovaných zaměstnanců. Nové pracovní pozice v terciárním sektoru vytvářely hlavně profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti, v nichž v 1. pololetí růst zaměstnanosti zrychlil na 5,1 % (z loňských 3,2 %). V podobném rozsahu přispělo k vyšší zaměstnanosti v celé ekonomice také váhově dominantní odvětví služeb – obchod, doprava, ubytování a pohostinství, kde pracovalo o 1,9 % lidí více. Přetrvávala dlouhodobá poptávka po pracovnících v informačních a komunikačních činnostech, jejich počty se za posledních pět let navýšily o téměř 15 %. Naopak zaměstnanost v peněžnictví a pojišťovnictví se za stejné období významně nezměnila a proti první polovině roku 2016 dokonce o 1,3 % poklesla (hlavně vlivem úbytku sebezaměstnaných).

Graf č. 15 **Počet pracovníci ve vybraných odvětvích a celkový počet zaměstnanců** (dle národních účtů, sezónně očištěno, meziročně v %)

Zdroj: ČSÚ

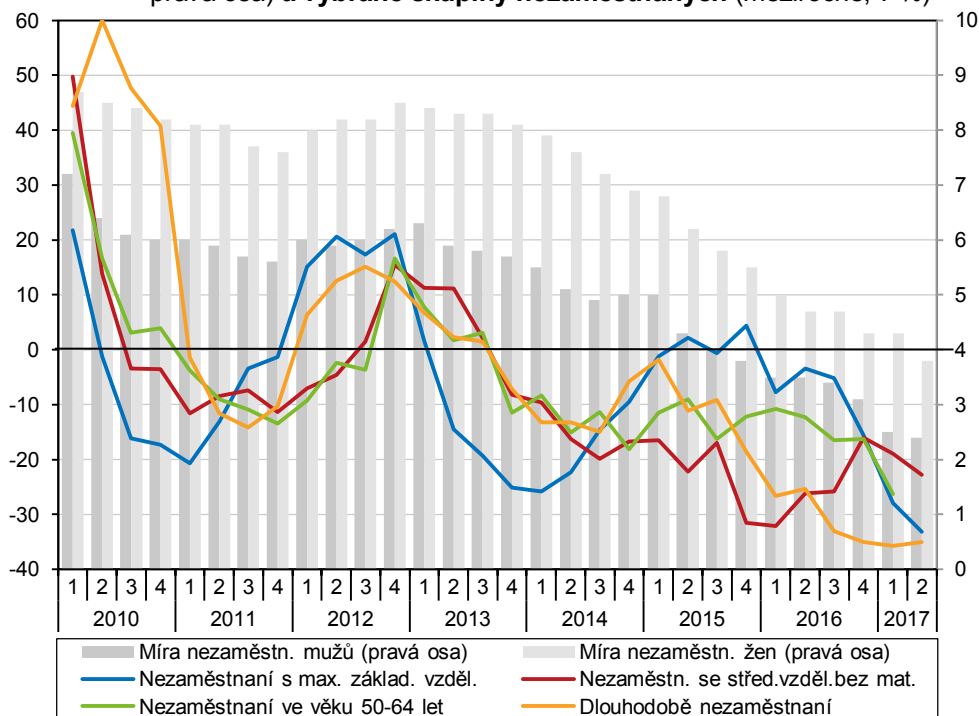
²² Pokud není uvedeno jinak, jsou v této kapitole údaje o zaměstnanosti uvedeny v pojetí národních účtů v očištění o sezónní vlivy.

Vyšší počty podnikajících osob přispěly ke stabilizaci celkové zaměstnanosti ve stavebnictví.

Relativně střídmě se v 1. pololetí zvyšovala zaměstnanost v odvětvích s dominancí státu²³ (+0,8 % meziročně), tento stav však přetrvával již pátým rokem v řadě. Počet pracovníků ve stavebnictví přestal od poloviny roku 2016 klesat. Zasloužil se o to vyšší počet podnikajících osob. Naopak zaměstnanců ve stavebních podnicích nadále ubývalo (proti 1. pololetí 2009 jich bylo o 18 % méně). Počty podnikajících osob rostly při současné redukci stavů zaměstnanců také v primárním sektoru.

Graf č. 16 **Obecná míra nezaměstnanosti mužů a žen (v %, sezónně očištěno, pravá osa) a vybrané skupiny nezaměstnaných (meziročně, v %)**

Zdroj: ČSÚ

Obecná míra nezaměstnanosti nadále klesala na až nové absolutní minimum, volných pracovních míst přibýlo v rámci 1. pololetí nejvíce v historii ČR.

Na jedno pracovní místo připadalo nejméně uchazečů od poloviny 90. let. V téměř 30 % okresů převažovala nabídka míst nad počty uchazečů o práci.

Téměř tři čtvrtiny z meziročního přírůstku volných míst tvořily pozice s velmi nízkými nároky na kvalifikaci.

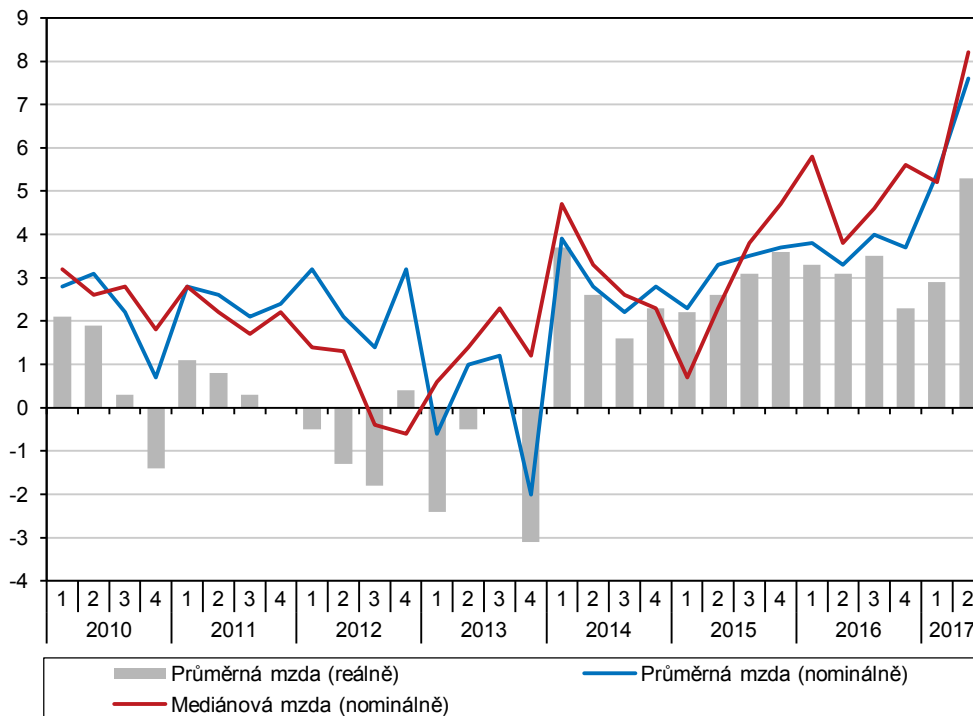
Obecná míra nezaměstnanosti od počátku roku nadále klesala a v červnu 2017 dosáhla dle sezónně očištěných údajů dosud rekordní hodnoty v historii ČR: 2,4 % (u mužů), resp. 3,5 % (u žen). Počet všech nezaměstnaných se meziročně snížil o téměř čtvrtinu a ve 2. čtvrtletí čílal 159 tis. osob. Tento pozitivní vývoj letos (podobě jako vloni) souvisel s redukcí počtu nezaměstnaných, kteří byli bez práce déle než rok. Oproti 2. čtvrtletí 2017 se jejich stavy o třetinu zmenšily (absolutně o 32 tis. osob). Míra nezaměstnanosti poklesla ve všech hlavních vzdělanostních skupinách. Podstatně se zlepšila situace sice v nepočtené, ale všeobecně znevýhodněné skupině osob s maximálně základním vzděláním²⁴. Redukci nezaměstnanosti doprovázela neustále se rozšiřující nabídka neobsazených pracovních míst. Jejich počet v evidenci úřadů práce (ÚP) na počátku roku výrazně zrychlil. Letošní navýšení volných míst bylo v rámci prvních pololetí nejvyšší od doby sledování. Na konci června bylo v nabídce 183,5 tis. volných pozic. Na jedno volné místo tak připadalo 1,6 uchazeče, nejméně od poloviny 90. let. Šance na pracovní uplatnění se meziročně v průměru téměř zdvojnásobila. Ve více než čtvrtině okresů dokonce převažovala nabídka míst nad počtem registrovaných uchazečů o práci. Naopak více než tři uchazeči připadali na místo jen ve dvanácti okresech (a v krajích Ústeckém a Moravskoslezském). Téměř tři čtvrtiny z meziročního přírůstku míst (50 tis.) zahrnovaly práce s minimální kvalifikací (na které postačovalo základní vzdělání). Ty tvořily v červnu 2017 již mimě nadpoloviční podíl z celkové nabídky míst. Nadále platilo, že nejlépe se uplatňovali kvalifikovaní manuální pracovníci – řemeslníci a opraváři a montéři a osoby obsluhující stroje a zařízení – u kterých již docházelo k převisu nabídky míst nad poptávkou. Naopak pro uchazeče s vysokoškolským vzděláním bylo vhodných jen 9,1 tis. volných míst z nabídky ÚP. Počet těchto míst proti loňskému červnu vzrostl jen o 2,5 tis.

²³ Zahnuje odvětví: Veřejná správa a obrana, vzdělávání, zdravotní a sociální péče.

²⁴ Míra nezaměstnanosti v této skupině ve 2. čtvrtletí 2017 činila 14,4 %, o rok dříve 21,4 %. Zastoupení osob s maximálně základním vzděláním mezi ekonomicky aktivními ve věku 15 – 64 let dosahovalo v ČR necelých 5 %. Jednalo se o druhý nejnižší podíl ze všech států EU.

Pokračující pokles nezaměstnanosti dále redukoval zdroje využitelné pracovní síly. Meziročně se snížil i počet neaktivních osob, které uváděly, že by chtěly pracovat, ale práci aktivně nehledaly (na 120 tis. osob ve 2. čtvrtletí)²⁵. Podniky tak své potřeby dalších lidských zdrojů musely stále častěji řešit přetahováním stávajících zaměstnanců na pracovním trhu. To se muselo odrazit v častějším využití náborových příspěvků, pracovních benefitů, ale zejména růstem průměrných výdělků.

Graf č. 17 **Průměrná hrubá měsíční mzda a mzdový medián**
(na přepočtené počty zaměstnanců, meziročně v %)

Zdroj: ČSÚ

Meziroční růst průměrných nominálních mezd během první poloviny roku akceleroval a přiblížil se tempům z let 2007 – 2008.

Meziodvětvové rozdíly ve výši mezd se mírně snížily. Relativně nejrychleji rostly průměrné výdělků v odvětvích s dlouhodobě nejnižší úrovní mezd.

Navzdory sílící inflaci kupní síla mezd ve 2. čtvrtletí vzrostla nejvíce od počátku roku 2007.

Meziroční tempo růstu průměrných nominálních mezd během loňského roku kolísalo těsně pod 4 %. V následujících dvou čtvrtletích postupně akcelerovalo (až na 7,6 %²⁶ ve 2. čtvrtletí 2017) a přiblížilo se tak dynamice obvyklé v letech 2007 a 2008. V úhrnu za celé pololetí se mzdy zvýšily o 6,5 % a rostly ve všech odvětvových sekcích. Ve váhově dominantním zpracovatelském průmyslu posílily o 7,1 %. I přes to zůstala výše mezd v tomto odvětví jen nepatrně nad úrovní národního hospodářství. Nejvyšší růst byl dosažen v relativně malých odvětvích s nízkou mzdovou úrovní – ubytování, stravování a pohostinství (+13,8 %) a administrativní podpůrné činnosti (+8,7 %). Vysoká růstová tempa v obou odvětvích reflektovala lednové navýšení minimální mzdy v ekonomice (z 9 900 na 11 000. korun). Pozice odvětví s nejvyšší úrovní mezd si i díky tradiční výplatě pololetních odměn udrželo peněžnictví a pojišťovnictví, proti loňskému 1. pololetí zde však mzdy rostly jen o 3,7 %²⁷. Absolutně i relativně více si polepšili pracovníci v energetice a informačních a komunikačních činnostech. Objem vyplacených mezd byl v těchto odvětvích proti finančnímu sektoru více než dvojnásobný (především díky svižnému růstu zaměstnanosti). Mzdové tempo (+4,0 %) mírně zaostalo za růstem evidenčního počtu zaměstnanců také v profesních, vědeckých a technických činnostech. V odvětvích s dominancí státu se platy zvyšovaly nejvíce ve zdravotnictví a sociální péči (+7,5 %). I přes výrazné zrychlení tempa (z loňských +2,0 % na 5,1 %), zůstával i letos růst platů ve vzdělávání pod úrovní celé ekonomiky. Navzdory sílícímu růstu spotřebitelských cen se reálné mzdy v celé ekonomice v 1. pololetí navýšily o významných 4,1 %, ve 2. čtvrtletí dokonce o 5,3 % (nejvyšší meziroční tempo od 1. čtvrtletí 2007).

²⁵ Většinou však šlo o osoby, které z různých důvodů do zaměstnání okamžitě nastoupit nemohly. Do dvou týdnů mohlo nastoupit do práce pouze 35 tis. osob. Podobně nízké počty byly naposledy vykazány v konjunkturním období minulé dekády.

²⁶ Efekt mzdové akcelerace byl ještě umocněn skutečností, že ve 2. čtvrtletí 2017 bylo meziročně o čtyři pracovní dny méně. To se odrazilo v nižším počtu odpracovaných hodin (u zaměstnanců šlo dle údajů národních účtů o redukcii ve výši 2,8 %).

²⁷ Šlo o jediný případ v rámci všech devatenácti odvětvových sekcí ekonomiky, kdy letošní meziroční růst průměrných mezd (+3,7 %) za obdobným tempem z 1. pololetí 2016 (+4,0 %) zaostal.

7. Měnové podmínky

Nejdůležitější změnou v oblasti měnové politiky ve 2. čtvrtletí bylo ukončení kurzového závazku.

Nejdůležitější událostí ve vztahu k měnové politice ve 2. čtvrtletí 2017 bylo ukončení režimu kurzových intervencí ČNB, ke kterému došlo 6. dubna. Po období tlaku na prolomení závazku (hodnota kurzu se držela na 27,02²⁸ korun za euro každý den od 1. 1. 2017) koruna mírně oslabila v prvních dubnových dnech. Po ukončení závazku okamžitě posílila a kurz vůči euro do 10. dubna klesl na 26,53. Tuto hodnotu si však koruna neudržela a v druhé půli dubna se držela na průměrné hodnotě 26,86 korun za euro. Následně začala stabilně posilovat. S výjimkou krátkého oslabení 18. května kurz posiloval během celého května a první poloviny června. Minima za 2. čtvrtletí dosáhl 13. června (26,15). Do konce čtvrtletí již jen osciloval v úzkém pásmu mezi 26,20 a 26,30.

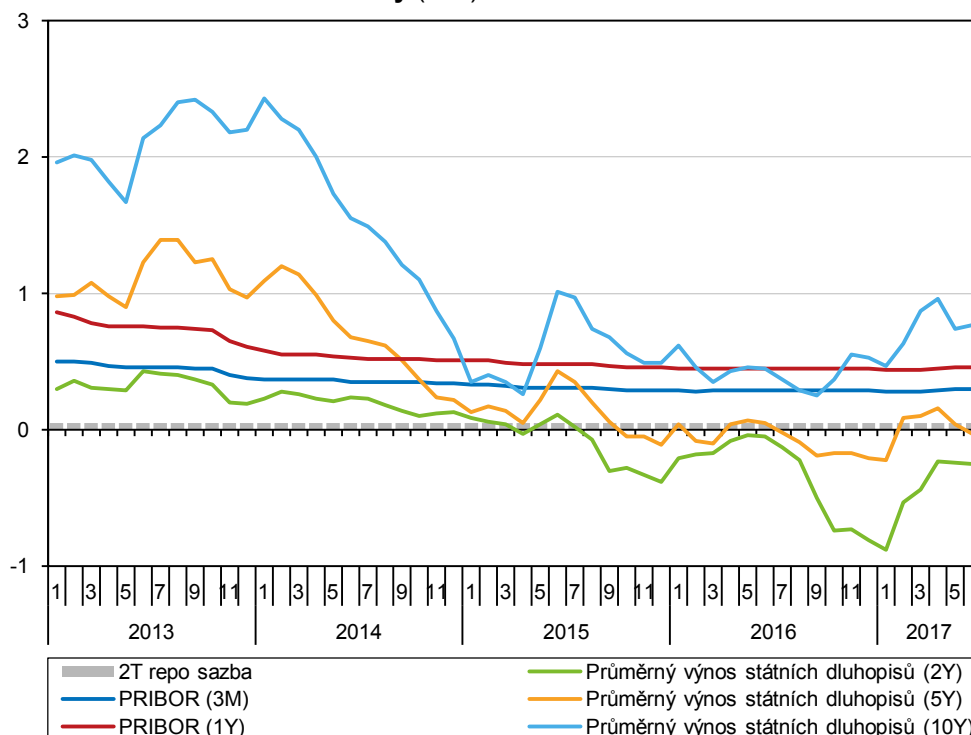
Ukončení kurzového závazku znamenalo i zastavení nákupů cizích měn.

Kurzový závazek vyžadující nákup deviz trval ještě do 5. dubna. Za tu dobu ČNB nakoupila devizy v hodnotě 0,7 mld. eur. To je jen malý zlomek v porovnání s předchozím měsícem, kdy nákupy cizí měny dosáhly 19,3 mld. eur. Měnověpolitické sazby, které jsou hlavním nástrojem vykonávání měnové politiky se ve 2. čtvrtletí neměnily a zůstaly na tzv. technické nule.

Mezibankovní sazby již dále neklesaly.

Navzdory neměnným měnověpolitickým sazbám (českým i evropským) došlo ke změně trendu u mezibankovních úrokových sazeb, které začaly po více než čtyřletém období poklesu mírně růst. Tříměsíční sazba PRIBOR se v dubnu zvýšila o 0,01 p.b. na 0,29 % a následně v květnu na hodnotu 0,30 %, kde setrvala. Roční PRIBOR se zvýšil z březnových 0,44 % na 0,45 % a pak na 0,46 %. Výnosy státních dluhopisů, které mírně rostly během 1. čtvrtletí, se ještě v dubnu mírně zvýšily, dále však klesaly (střednědobé a krátkodobé dluhopisy) nebo zůstaly téměř neměnné (krátkodobé dluhopisy). Výnos dvouletých dluhopisů zůstává nadále záporný, u střednědobých se úroková sazba v červnu opět dostala těsně pod nulu.

Graf č. 18 Tržní úrokové sazby (v %)

Zdroj: ČNB

Růst množství peněz v ekonomice zrychlil.

Meziroční růst množství peněz v ekonomice během první poloviny zrychlil a překročil 10,0 %. Ve 2. čtvrtletí vzrostla peněžní zásoba meziročně o 12,5 %. Hlavním faktorem růstu byly jednodenní vklady, které vzrostly o 14,7 %. Prudce

²⁸ Údaje ČNB. Není-li uvedeno jinak, jsou veškeré údaje v této kapitole převzaty z databáze ARAD České národní banky.

vzrostl objem repo operací a podílových listů, které však tvoří jen malý zlomek celkového objemu peněz. Naopak mírně oslabil pokles objemu vkladů se splatností, kterých výrazně ubývalo v roce 2016.

Úrokové sazby na vkladech zůstávají velmi nízké.

Situace se prakticky neměnila u úvěrových sazeb na vkladech. Běžné účty domácností měly téměř nulové úročení – průměrná sazba v květnu a červnu činila 0,04 %. Krátkodobý výkyv u vkladů s dohodnutou splatností v únoru až dubnu, kdy úročení rostlo, se vrátil k dlouhodobému trendu – průměrné sazby od dubna do června klesly o 0,34 p.b. a skončily na 0,64 %. Na rozdíl od předchozích dvou let však nízké úročení nebylo doprovázeno téměř nulovým cenovým růstem. Vklady tak ztrácí na reálné hodnotě. Ani podnikatelé neměli mnoho možností, jak zachovat hodnotu svých peněz. Sazby na všech typech účtů se téměř sjednotily a pohybovaly se mezi 0,03 % a 0,05 %.

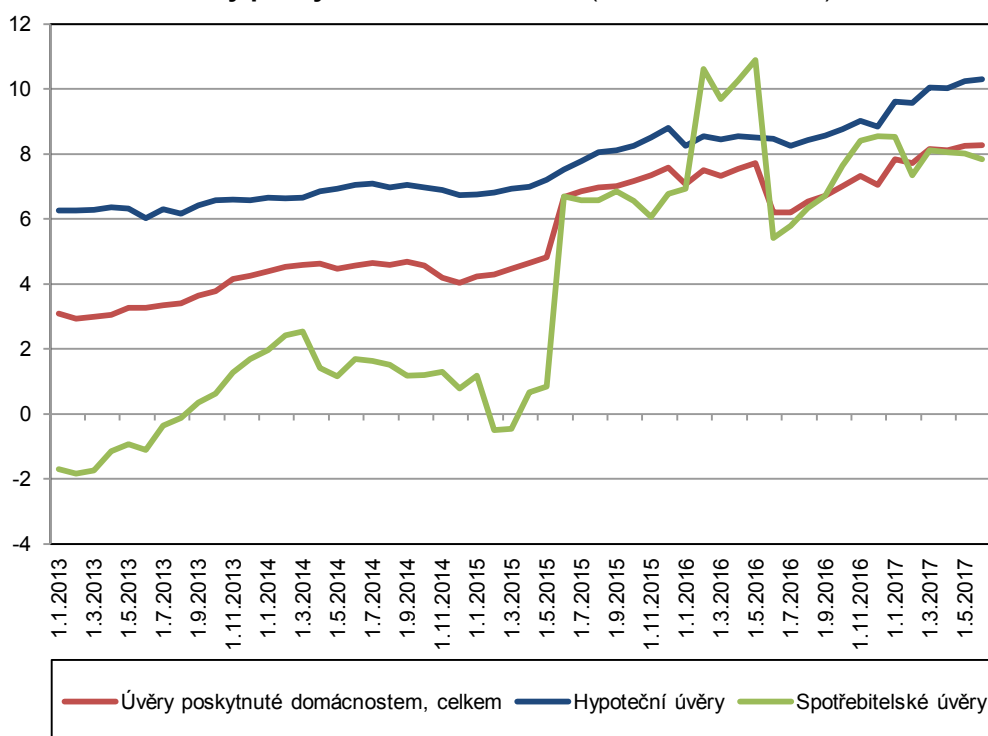
Trvajících nízkých sazeb na úvěrech využívaly domácnosti i firmy...

Sazby na úvěrech domácnostem se v závislosti na typu a době fixace vyvíjely různě, v průměru se však na přelomu let 2016 a 2017 zastavil několik let trvajících pokles a sazby spíše stagnovaly. Mírný pokles pokračoval u úroků na spotřebních úvěrech, které v minulém čtvrtletí poprvé klesly průměrně pod 10,0 %. V červnu 2017 jejich průměrné úročení dosahovalo 9,32 %. U ostře sledovaných úvěrů na bydlení sazby začaly mírně růst již v prosinci minulého roku. Velmi mírné zvyšování pokračovalo i letos. Sazby na úvěrech s fixací mezi 1 a 5 lety vzrostly z 2,18 % v březnu na 2,22 % v červnu 2017. U fixace mezi 5 a 10 lety se za stejné období zvýšily z 2,11 % na 2,18 %. Úrokové sazby na úvěrech nefinančním podnikům už také neklesaly, ale kolísaly mírně nad úrovní konce roku 2016.

...zvýšil se objem poskytnutých hypotečních úvěrů i půjček nefinančním podnikům.

Objem úvěrů poskytnutých domácnostem během 2. čtvrtletí vzrostl o 32,4 mld. korun. Většinu z tohoto nárůstu tvořily úvěry na bydlení. Objem poskytnutých hypotečních úvěrů se zvýšil o 25,7 mld. a navázal tak na mimořádně silný nárůst z předchozího kvartálu. U nefinančních podniků objem úvěrů a pohledávek během 2. čtvrtletí vzrostl o 17,9 mld. Zastavil se přitom nárůst objemu úvěrů poskytnutých v cizí měně, který se zrychloval v druhé polovině minulého roku a v 1. čtvrtletí 2017. Ještě v dubnu objem těchto úvěrů vzrostl, v květnu i v červnu však klesal.

Graf č. 19 Úvěry poskytnuté domácnostem (meziroční růst, v %)

Zdroj: ČNB

8. Státní rozpočet

Státní rozpočet se v rámci 1. pololetí nacházel v přebytku již počtvrté v řadě, jeho výše byla ale meziročně nižší.

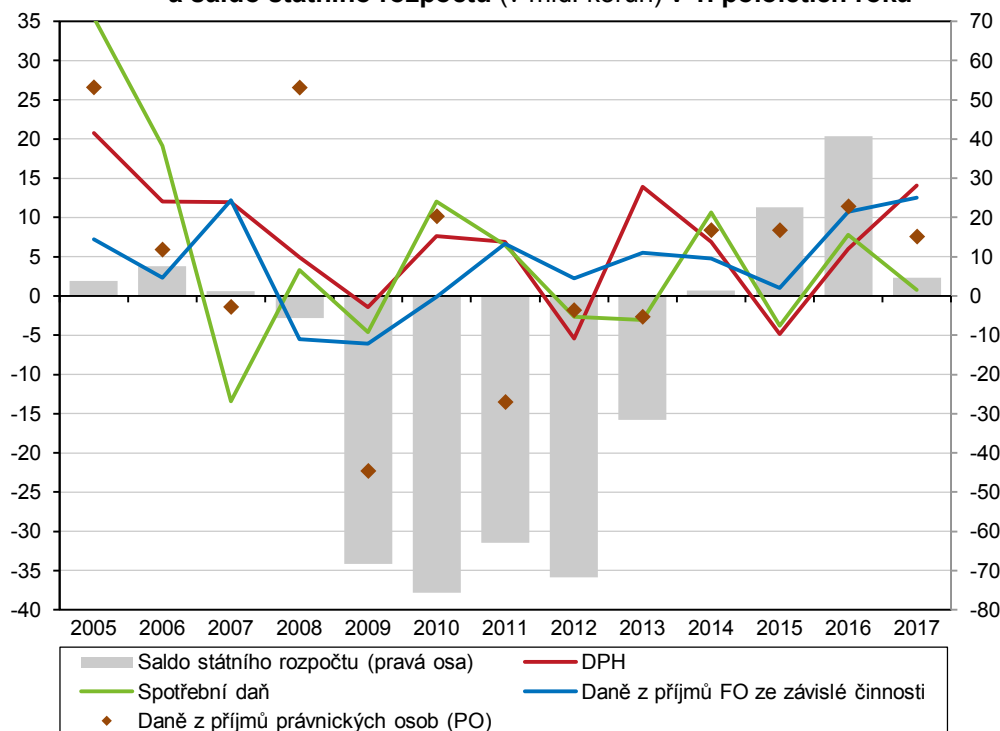
Rozpočtově očekávaný výrazný pokles příjmů plynoucích z evropských fondů byl jen zčásti kompenzován silícími daňovými příjmy.

Meziroční tempo výběru DPH během prvních šesti měsíců roku 2017 zrychlovalo.

Hospodaření státního rozpočtu (SR) v průběhu první poloviny roku nejvíce ovlivňovaly sílící ekonomický růst spolu s nepravidelným cyklem čerpání prostředků z evropských fondů. SR docílil v 1. pololetí 2017 mírného přebytku 4,6 mld. korun (dle údajů Ministerstva financí o pokladním plnění). V tomto období roku bylo dosaženo kladné bilance již počtvrté v řadě, letošní výsledek byl ale zároveň nejslabší po roce 2014. V tenčícím se přebytku se zrcadlil vliv výrazných nepravidelností toků prostředků z rozpočtu EU²⁹. Příjmy SR z rozpočtu EU byly letos meziročně o téměř 60 % nižší. Tento propad souvisel s faktem, že drtivá většina loňských příjmů byla ještě vázaná na programové období 2007 až 2013 a také s pomalým loňským i letošním náběhem čerpání prostředků v novém programovém období. Příznivý ekonomický vývoj nadále stimuloval růst celkových daňových příjmů, jejich celostátní výběr tak zrychlil na 8,7 % (nejlepší výsledek za první pololetí po roce 2005). Saldo SR tvořící klíčovou složku deficitu či přebytku sektoru vládních institucí činilo letos ve vztahu k nominálnímu HDP +0,2 % (o rok dříve +1,7 %).

Tempo celostátního výběru váhově dominantní daně – DPH – se meziročně více než zdvojnásobilo – na 14,1 % (na úrovni SR narostlo o 13,1 %) ³⁰ primárně vlivem zrychlení tempa ve 2. čtvrtletí 2017. K tomuto výsledku zřejmě částečně přispěl i přesun některých aktivit z šedé ekonomiky vlivem nedávných opatření zavedených na straně výběru daně. Naopak dlouhodobě působil příznivý vývoj ekonomiky, jenž se v 1. pololetí projevoval i svižným růstem výdajů na konečnou spotřebu (u domácností nominálně o 6,1 %, u vládních institucí o 5,5 %) ³¹. Letošní růst inkasa DPH ovlivňuje i fakt, že jeho loňský výběr (na rozdíl od ostatních objemově významných daní) těsně nenaplnil rozpočtová očekávání. Dílčí negativní dopad na výběr daně mělo snížení sazby DPH na stravovací služby a od března 2017 i pokles sazby u novin a časopisů.

Graf č. 20 Celostátní inkasa vybraných daňových příjmů (meziročně v %) a saldo státního rozpočtu (v mld. korun) v 1. pololetích roku

Zdroj: MF

²⁹ Dle propočtů MF by hospodaření SR očištěné na příjmové i výdajové straně o prostředky z rozpočtu EU (a finančních mechanismů) skončilo letos schodkem 13,2 mld. korun (v 1. pololetí roku 2016 by takto očištěný výsledek představoval schodek 30,8 mld.).

³⁰ Od 1. 1. 2017 klesl změnou rozpočtového určení daní podíl SR na celostátním výnosu DPH ze 70,25 % na 69,68 % ve prospěch podílu obcí. Recipročně došlo k úpravě procentního podílu u výnosu daně z příjmu fyzických osob z příznání, a to ve prospěch SR.

³¹ Údaje jsou bez očištění o sezónní a kalendářní vlivy. V samotném 2. čtvrtletí bylo meziročně i mezičtvrtletně o 4 pracovní dny méně. Meziroční tempo růstu celkových nominálních výdajů na konečnou spotřebu v průběhu první poloviny roku 2017 stagnovalo, po očištění naopak vzrostlo (v 1. čtvrtletí činilo 5,4 %, ve 2. čtvrtletí 6,4 %).

Jen mírný růst inkasa spotřebních daní byl v první polovině roku ovlivněn krátkodobým snížením výběru daně z tabákových výrobků.

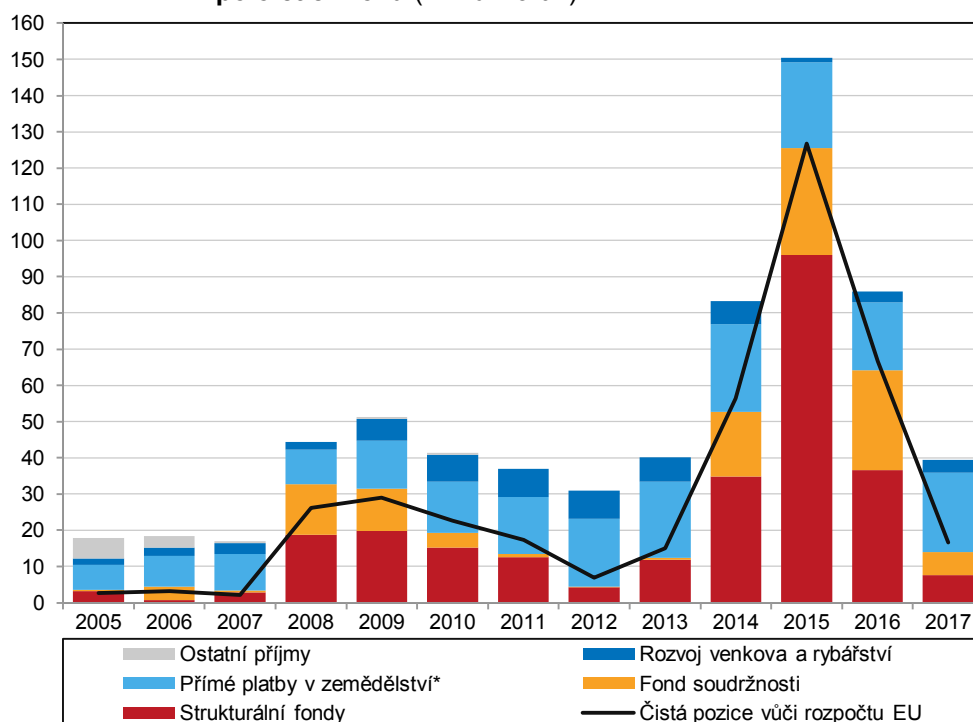
Růst inkasa korporátních daní za loňským rekordním tempem zaostal. Do ziskovosti podniků se stále více promítaly rostoucí mzdové náklady.

Naopak inkaso daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti nadále zrychlovalo, neboť těžilo z příznivé situace na pracovním trhu.

Růst inkasa všech spotřebních daní (oproti tempům z roku 2016) letos zpomaloval. V 1. čtvrtletí získal SR meziočně o 2,3 % více, ve 2. čtvrtletí výnos fakticky stagnoval. Tento vývoj byl ovlivněn hlavně poklesem výběru daně z tabákových výrobků (za 1. pololetí o 2,4 %). Krátkodobě rozpočtově negativně působící administrativní vlivy³² tak převýšily efekt nárůstu sazeb spotřebních daní z tabákových výrobků³³. Naopak výběr váhově dominantní spotřební daně – z minerálních olejů – letos zatím rozpočtová očekávání naplňoval. Oproti 1. pololetí 2016 byl vyšší o 2,5 %, táhla ho především vyšší spotřeba motorové nafty a leteckého petroleje. Negativně naopak působilo zavedení tzv. zelené nafty i pro živočišnou prvovýrobu.

Přestože celostátní výběr daně z příjmů právnických osob rostl v 1. pololetí o svižných 7,6 %, jednalo se o nejslabší výsledek za poslední čtyři roky. V letošním inkasu se již ve větší míře začíná projevovat mírně klesající ziskovost podniků z let 2016 (a zčásti i 2017) vlivem sílících mzdových nákladů³⁴. Meziroční tempo výběru daně z příjmů fyzických osob (DPFO) ze závislé činnosti nadále zrychlovalo a za celé pololetí posílilo o 12,6 %. Těšně tak překonalo dosud rekordní růst z první poloviny roku 2007. Ve výběru se projevovала příznivá situace na trhu práce (vysoký růst zaměstnanosti, navyšování průměrných mezd ve firemní sféře i v odvětvích s dominancí státu), jakož i administrativní opatření státu (opakovaný růst hranice minimální mzdy, nástroje k omezení šedé ekonomiky). Meziročně příznivější byl letos i celostátní výběr DPFO ze samostatné výdělečné činnosti, který odrážel nejen finanční situaci drobných podnikatelů, ale i jejich rostoucí počet. O téměř 4 % se naopak snížilo inkaso DPFO z kapitálových výnosů. Ve slabších tempech se odrážely mj. i přetrvávající nízké úrokové sazby vkladů. Negativně působilo i osvobození daně u výsluhového nároku ozbrojených složek.

Graf č. 21 **Skladba příjmů ČR z rozpočtu EU a čistá pozice ČR vůči EU v 1. pololetích roku (v mld. korun)**

*Zahrnuje také tržní operace a veterinární opatření.

Zdroj: MF

Vysoká růstová tempa celkových daňových příjmů výrazně převyšovala rozpočtová

Veškeré daňové příjmy SR (vč. pojistného na sociálním zabezpečení) rostly v první polovině roku o 8,2 % a výrazně předčily celoroční rozpočtové očekávání (3,9 %). Naproti tomu celkové příjmy SR byly proti 1. pololetí 2016 o téměř 21 mld. nižší

³² Došlo k vrácení daně za cigarety se starými obaly, jež bylo nutno stáhnout z oběhu. Stažení cigaret souviselo s uvedením nových produktů zatížených vyšší sazbou daně a obsahujícími důslednější zdravotní varování.

³³ Za prvních osm měsíců roku 2017 již převážil vliv navýšených sazeb a inkaso daní z tabákových výrobků již bylo meziočně o 0,8 % vyšší.

³⁴ Tuto skutečnost ještě více odráží údaje za prvních osm měsíců roku (ve kterých již jsou plně zohledněny úhrady všech velkých plátců daně za rok 2016), kdy se meziroční růst inkasa korporátních daní snížil pod 2 %.

očekávání a kontrastovala s nízkými příjmy z rozpočtu EU.

a jejich tempo (-3,2 %) za rozpočtovým očekáváním zatím mírně zaostalo. Tento výsledek byl ovlivněn silným rozpočtově očekávaným poklesem příjmů ze zdrojů EU. Za 1. pololetí 2017 získalo Česko z rozpočtu EU celkem 39,5 mld. korun³⁵. Šlo jen o čtvrtinu částky z první poloviny roku 2015, kdy čerpání prostředků z rozpočtu EU vrcholilo. Vedle objemu financí se změnila i jejich skladba. Za slabším čerpáním na počátku nového programového období stál hlavně výpadek u projektově náročnějších strukturálních akcí (např. dopravních staveb financovaných ze strukturálních fondů). Naopak objem přímých plateb v zemědělství se za posledních pět let prakticky nezměnil (proti 1. pololetí 2016 dokonce mírně vzrostl).

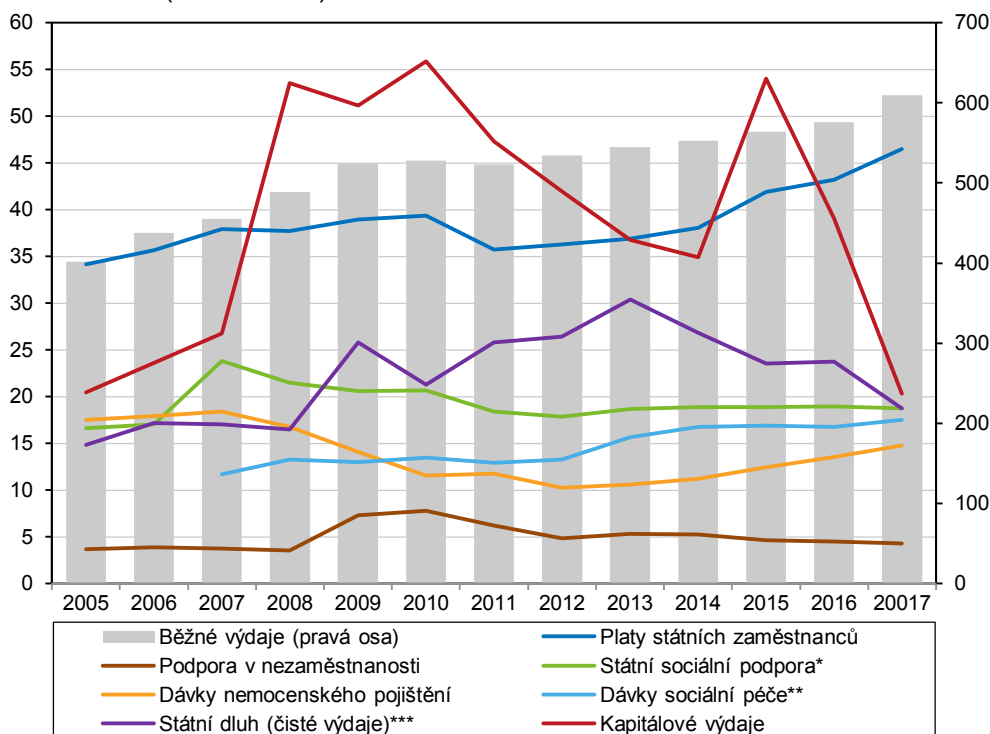
Nízké čerpání investic v průběhu roku 2017 nadále pokračovalo.

Celkové výdaje SR posílily od ledna do června 2017 meziročně o 2,5 %. Růst běžných výdajů (5,9 %) byl na rozdíl od propadu investic (o 48 %) v souladu s rozpočtovým očekáváním. Kapitálové výdaje jen těsně překročily 20 mld. korun. Necelá polovina z toho směřovala na financování společných programů ČR a EU (veškeré výdaje, tj. i neinvestiční, na tyto projekty činily 34 mld., meziročně o 16 mld. méně). Čerpání investic se příliš nezlepšilo ani v prázdninovém období³⁶. Podíl investic na všech výdajích SR se snížil na 3,2 % (nejnižší hodnotu po roce 2000).

K růstu běžných výdajů přispěly zejména vyšší sociální dávky a výdaje na mzdy zaměstnancům v odvětvích s dominancí státu.

O vyšší běžné výdaje (+34 mld. korun) se v 1. pololetí zasloužila především váhově dominantní položka sociálních dávek (+13,5 mld.). Výrazně přispěly i neinvestiční výdaje podnikatelským subjektům, jež byly meziročně o bezmála třetinu vyšší. Výdaje na platy zaměstnanců státu se navýšily o 7,6 % (šlo o vyšší tempo než v předchozím roce, i než v 1. čtvrtletí 2017). Růst výdělků pracovníků v regionálním školství se projevil ve vyšších neinvestičních transferech veřejným rozpočtům územní úrovně (+9,1 %, za celý loňský rok +4,6 %). Méně prostředků bylo naopak meziročně vydáno na neinvestiční transfery státním fondům (-5,5 mld.). Nadále pokračoval i dlouhodobější trend redukce čistých výdajů na státní dluh (-5 mld.).

Graf č. 22 **Vybrané výdaje státního rozpočtu v 1. pololetích roku** (v mld. korun)

*Vč. dávek péčovské péče.

**Dávky pomoci v hmot. nouzi, dávky osobám se zdravot. postižením, příspěvek na péči dle zákona o soc. službách.

***Jde o čisté výdaje (jsou v nich započteny i příjmy kapitoly Státní dluh).

Zdroj: MF, MPSV

Navýšení výdajů na sociální dávky bylo

Meziroční tempo růstu výdajů na sociální dávky se v rámci 1. pololetí zvyšovalo již počtvrté v řadě a v roce 2017 dosáhlo 5,3 %. Táhy je hlavně váhově dominantní

³⁵ Dle podrobnějších údajů zveřejněných MF ČR na počátku srpna 2017.

³⁶ Od ledna do srpna 2017 dosáhly celkové kapitálové výdaje SR 34,4 mld. korun, tvořily necelou třetinu celoroční rozpočtem očekávané částky. Výdaje na krytí společných programů EU a ČR z programového období 2014-2020 mírně stouply na 16,6 mld. korun.

primárně ovlivněno prostředky na důchody. Ty rostly v rámci prvních pololetí nejdynamičtěji za posledních šest let.

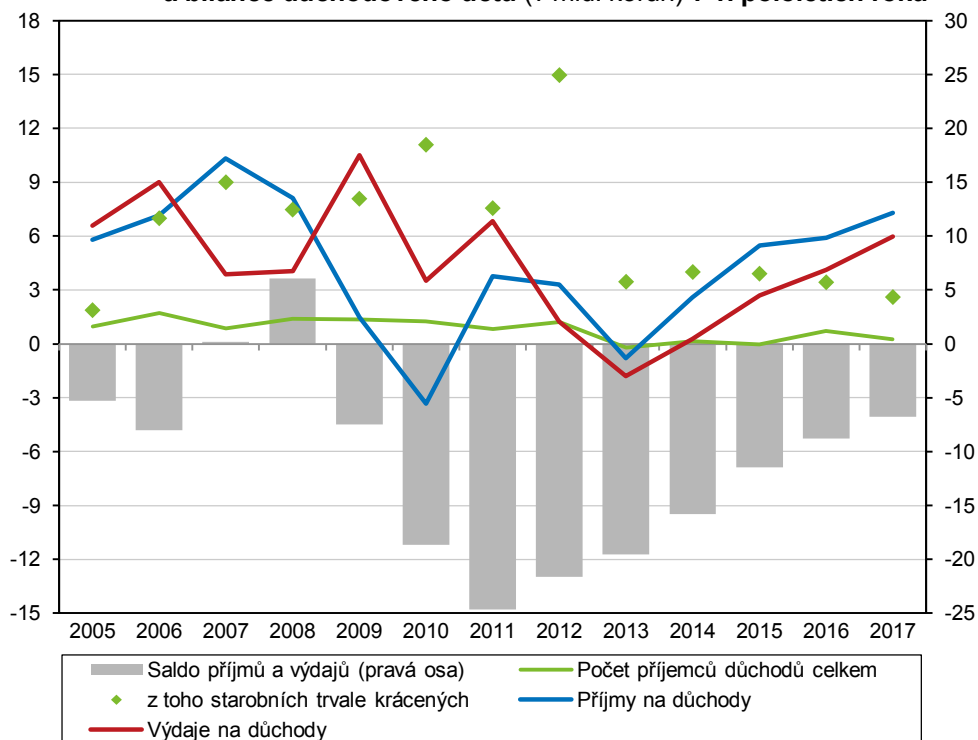
Pokračoval růst dávek nemocenského pojištění, legislativní úpravou posílily příspěvky na péči.

Příznivější finanční situace domácností se odrazila v redukcii objemu dávek hmotné nouze i státní sociální podpory.

výdaje na důchody (+6,0 %), neboť bylo využito nové legislativní úpravy umožňující zvýšit důchody nad rámec standardní valorizace. Důchody od státu pobíralo na konci června 2,89 mil. lidí. Jejich počet meziročně stagnoval (mírný růst počtu vyplacených starobních důchodů o 0,7 % byl vyvážen redukcí ve všech ostatních kategoriích důchodů). Přestože růst výdajů na důchody byl letos nejvyšší za posledních šest let, deficit salda důchodového účtu³⁷ se nadále snižoval (až na 6,8 mld. korun v 1. pololetí 2017). Pozitivně působil silící růst výběru pojistného, jehož tempo (+7,3 %) se blížilo hodnotám z konjunkturního období předchozí dekády.

Výdaje na ostatní sociální dávky (mimo důchody) byly o 3,0 % vyšší. Jejich meziroční tempo rostlo již druhým rokem v řadě. Stály za tím vyšší výdaje na dávky nemocenského pojištění (již popáté v řadě, v úhrnu o 4,5 mld. více) vlivem rostoucí nemocnosti, ale i vyššího čerpáním peněžité pomoci v mateřství. O 1,5 mld. korun vzrostly také příspěvky na péči dlouhodobě nemocným osobám (vlivem 10% plošné valorizace v srpnu 2016). Mírnějším tempem pokračoval i růst dávek pěstounské péče. Stát vyplatil méně na podporách v nezaměstnanosti (-3,4 %), které pobírala čtvrtina všech registrovaných uchazečů o práci. Příznivější finanční situace domácností se odrazila v nižším objemu vyplacených dávek státní sociální podpory (-1,5 %) a zejména v prohloubení poklesu výdajů na dávky v hmotné nouzi (na -17 %, za tři roky činil pokles 30 %).

Graf č. 23 Příjemci důchodů, příjmy i výdaje na důchody ze SR (meziroč. v %) a bilance důchodového účtu (v mld. korun) v 1. pololetích roku

Pozn.: Starobní důchod přiznaný před dosažením důchodového věku a krácený za předčasnost je po celou dobu pobírání důchodu. (zahrnuje důchodce. Zdroj: MF, ČSSZ)

Výše státního dluhu se po jednorázovém navýšení v 1. čtvrtletí v následujících měsících stabilizovala.

Podíl zahraničních investorů na celkové držbě českých státních

Státní dluh dosáhl na konci června dosud rekordní výše 1 789 mld. korun. K výraznějšímu růstu zadluženosti (o 10,9 %) došlo během 1. čtvrtletí, v následujícím kvartále se jeho úroveň stabilizovala. Prudký nárůst dluhu souvisel s větším objemem vydaných střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů (SDD) určených na krytí splátek SDD, které se očekává ve zbývajících částech letošního roku. Po celé pololetí docházelo k intenzivnější emisi státních pokladničních poukázek realizované z důvodu využití záporných výnosů³⁸. Tyto operace vedly k růstu vnitřní zadluženosti. Naopak korunová hodnota vnějšího dluhu se od počátku roku mírně snížila (o 2,6 %). Podíl vnějšího dluhu na celkové zadluženosti státu poklesl poprvé od počátku roku 2008 pod

³⁷ Je vyjádřený jako rozdíl mezi příjmy a výdaji na důchody ze SR (z předběžných údajů).

³⁸ Vlivem těchto operací se zvýšil podíl krátkodobého dluhu. Podíl hodnoty dluhopisů se splatností do 18 měsíců na všech dluhopisech činil na konci června 2017 více než 30 %, o rok dříve byl o 5 p.b. nižší.

dluhopisů zůstával nadále vysoký.

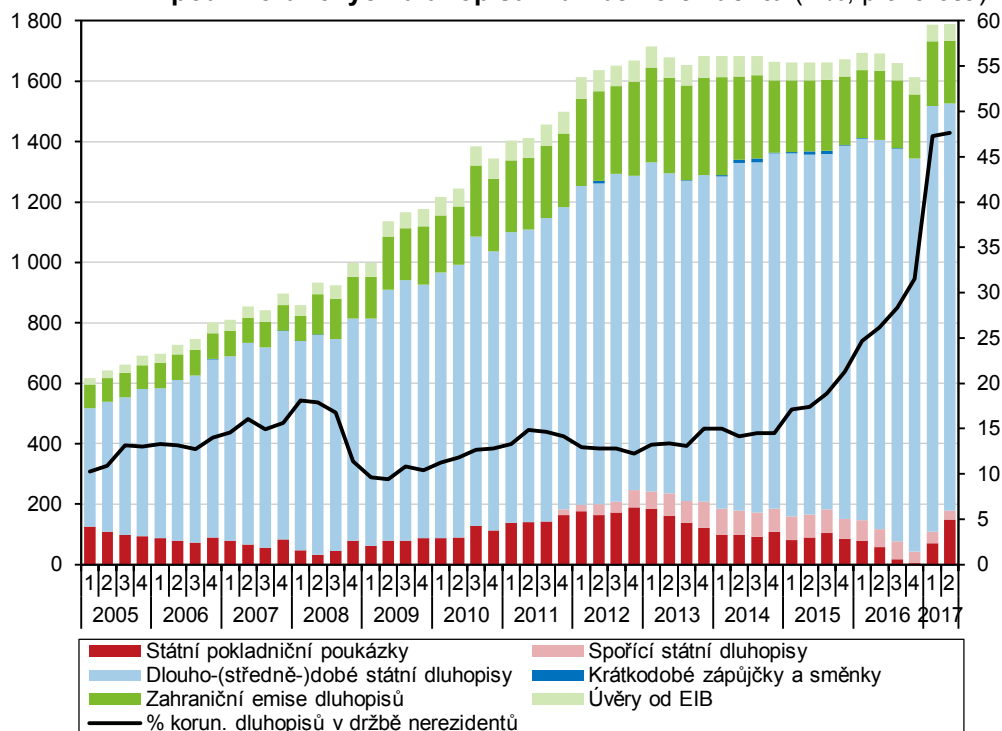
15 %. V první třetině roku vrcholil příliv spekulativního kapitálu do ČR v souvislosti s očekávaným ukončením režimu devizových intervencí. Dokládal to i silný růst objemu českých dluhopisů v držbě zahraničních investorů. Zatímco ti na konci roku 2016 vlastnili korunové dluhopisy v hodnotě 424 mld. korun, na konci letošního dubna již za 718 mld. korun (47 % hodnoty všech korunových dluhopisů). V průběhu 2. čtvrtletí se tento objem fakticky nezměnil.

Relativní zadluženost vládních institucí v ČR nedosahovala i přes navýšení v 1. čtvrtletí ani poloviny úrovně EU.

Dluh celého sektoru vládních institucí (zohledňující i hospodaření územně správních celků či zdravotních pojišťoven) dosáhl dle aktuálních dat ČSÚ na konci 1. čtvrtletí 2017³⁹ výše 1 925 mld. korun a ve vztahu k HDP činil 39,9 %. V průběhu prvních třech měsíců roku 2017 narostla absolutní výše dluhu o 9,7 %. Jednalo se o nejvyšší mezičtvrtletní přírůstek od roku 2010, kdy se naplno projevil dopad hospodářské recese. Letošní navýšení dluhu ale souviselo se specifickou situací na dluhopisovém trhu odrážející očekávání blízkého se ukončení režimu devizových intervencí. Na růstu dluhu se podílely téměř výhradně jen ústřední vládní instituce, neboť zadluženost místních vládních institucí se meziročně i mezičtvrtletně snížila. Česko bylo na konci 1. čtvrtletí osmou relativně nejméně zadluženou zemí (výrazně nižší dluh než ČR měly přitom jen Estonsko, Lucembursko a Bulharsko) i přes mírné zhoršení pozice na začátku roku nedosahovala jeho zadluženost ani poloviny úrovně EU (84,1 %). Zadluženost v EU se meziročně snížila jen o 0,2 p.b., neboť v nejvíce zasažených ekonomikách se situace nezlepšila.

Postavení nejvíce zadlužených zemí Unie se za poslední rok nezlepšilo.

Graf č. 24 **Struktura státního dluhu ČR (stav na konci čtvrtletí, v mld. korun) a podíl korunových dluhopisů v držbě nerezidentů (v %, pravá osa)**

Zdroj: MF

³⁹ Předběžné údaje o dluhu a deficitu sektoru vládních institucí za 2. čtvrtletí 2017 zveřejní ČSÚ 4. října 2017, Eurostat pak 24. října 2017.